

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta

Katedra primární pedagogiky

Používání počítače dítětem předškolního věku
Using computers pre-school age child

Autor: Jana Havlíková

Vedoucí práce: Ing. Irena Fialová, CSc.

Studijní obor: Učitelství pro mateřské školy

Forma studia: prezenční

Bakalářská práce dokončena: duben, 2013

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma *Používání počítače dítětem předškolního věku*, vypracovala pod vedením vedoucí bakalářské práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury

V Praze dne

Podpis

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala především Ing. Ireně Fialové, CSc. za metodické vedení, cenné rady a podnětné připomínky. Za ochotu a vstřícnost děkuji všem osloveným učitelkám mateřských škol a rodičům. Dále bych ráda poděkovala své rodině za pomoc, trpělivost a vytvoření příznivého zázemí pro psaní práce.

Anotace

Bakalářská práce zabývající se hledisky používání počítače dítětem předškolního věku. Jsou vysvětlovány hlavní funkce rodiny a mateřské školy ve vztahu k dítěti a používání počítače dítětem předškolního věku. Ve výzkumné části jsou za pomoci dotazníků a rozhovoru, zjišťovány názory a postoje rodičů a učitelů mateřských škol ke zmíněné problematice. Vybrané výsledky na seznamování dětí se základy bezpečného používání počítačů doma i v mateřské škole jsou konfrontovány s doporučením optimálních postupů. Cílem této bakalářské práce je blíže představit používání počítače dítětem předškolního věku, z pohledu rodičů a pedagogů mateřských škol. Upozornit na průvodní rizika a poukázat na výhody používání počítače předškolními dětmi.

Klíčová slova

Předškolní dítě, počítač, bezpečnost, internet, mateřská škola, používání počítače

Abstract

The Bachelor thesis is about aspects of computer use by preschool age child. It is explained the major role of the family and the nursery in relation to the child and the use of computer by child of preschool age. In the research part are collected opinions and attitudes of parents and nursery teachers on this issue. Selected results on introduction children with the basics of safe use of computers at home and at the nursery are confronted with the recommendation of best practices. The objective of this thesis is to introduce the use of computer child of preschool age, from the parents perspective and teachers of the nursery. It is necessary to notify the attendant risks and to show the benefits of using computers by pre-school children.

KeyWords

preschool age child, computer, security, internet, nursery, computer use

Obsah

Úvod.....	1
1. Teoretická část.....	3
1.1. Dítě předškolního věku	3
1.1.1. Charakteristika předškolního období	3
1.2. Vývoj poznávacích procesů	4
1.2.1. Vnímání	4
1.2.2. Myšlení a řeč.....	5
1.2.3. Paměť	6
1.2.4. Pozornost	6
1.2.5. Fantazie a představivost.....	6
1.3. Motorický vývoj.....	7
1.4. Funkce rodiny a mateřské školy.....	8
1.5. Počítač a jeho využití dítě předškolního věku.....	11
1.5.1. Počítač v rodině	11
1.5.2. Počítač v mateřské škole.....	13
1.5.3. Výhody a přínosy.....	15
1.5.4. Nevýhody a rizika	15
1.5.5. Zdravě a bezpečně na počítači	18
1.5.6. Hygienické podmínky.....	19
1.5.7. Bezpečně na počítači a internetu	21
1.5.8. Kam se obrátit v případě nebezpečí?	24
2. Praktická část.....	25
2.1. Cíle, otázky a hypotézy výzkumného šetření.....	25
2.1.1. Cíle výzkumného šetření	25
2.1.2. Výzkumné otázky a hypotézy výzkumu	25
2.2. Metodologie šetření.....	28
2.3. Průběh šetření a interpretace výzkumu	28
2.3.1. Dotazník.....	28
2.3.2. Rozhovor.....	36
2.4. Vyhodnocení hypotéz.....	42

Závěr	48
Literatura a informační zdroje	50
Přílohy.....	54

Úvod

Ve své bakalářské práci se zabývám tématem *Používání počítače dítětem předškolního věku*. Téma je ve světě podle mého názoru více zkoumané než u nás v České republice. Počítače přitom vlastní většina domácností, ty s dětmi dokonce ve větší míře.

Již několik let nejsou nejmladšími uživateli počítačů děti základních škol, které se s nimi začaly povinně seznamovat v rámci předmětu Informatika. I děti předškolního věku jsou zapojovány do procesu využívání elektronických informačních technologií a je otázkou, zda rodiče a učitelky mateřských škol si uvědomují rizika, která s tím souvisí. Měli bychom tento fenomén vzít na vědomí.

Technizace společnosti se prohlubuje, o čemž nelze pochybovat. Počítač s internetovým připojením je nedílnou součástí každé domácnosti a s ohledem na uvedenou premisu, považuji za nezbytné, seznámit se s problematikou vhodného používání počítačů, abychom dokázali chránit i ty nejmenší uživatele.

Cílem bakalářské práce je představit používání počítače dítětem předškolního věku z pohledu rodičů a pedagogů mateřských škol; upozornit na původní rizika a poukázat na výhody používání počítače předškolními dětmi.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části je charakterizováno předškolní dítě, vysvětleny funkce rodiny a mateřské školy a v neposlední řadě, poukázáno na některé výzkumy a zajímavé články, týkající se této problematiky. Dále jsou vysvětlena rizika používání počítače dítětem předškolního věku a shrnuty možnosti prevence bezpečného trávení dítěte u počítače a internetu.

Praktickou část jsem zaměřila na používání počítače dítětem předškolního věku z pohledu rodin a mateřských škol. Zjišťuji názory rodičů a učitelek mateřských škol na seznamování dětí v mateřských školách se základy používání počítače a bezpečností na počítači a internetu. Zjišťuji, jaké mají v této oblasti znalosti. Veškeré odpovědi dále analyzuji a vyhodnocuji.

Téma práce jsem si zvolila především proto, že jako učitelka mateřské školy a jednoho dne i budoucí matka, se setkávám při své praxi s dětmi, které počítač používají, a proto přemýšlím o jeho přínosech. Je mou povinností, zajímat se o přicházející profesní

výzvy, problémy, které mohou přinášet a jejich řešení. Jako učitelka budu mít možnost předávat rady a zkušenosti nejen dětem, ale také jejich rodičům.

1. Teoretická část

1.1. Dítě předškolního věku

Vzhledem k tomu, že je tato práce zaměřena na děti určitého věku („školkového“) věku, je nezbytné uvedené období přesně charakterizovat.

1.1.1. Charakteristika předškolního období

Předškolní fáze se dá chápat ve dvou rovinách. V širším slova smyslu se jako předškolní věk označuje celé období od narození (někdy i včetně prenatálního vývoje) až do okamžiku, kdy dítě nastoupí do základní školy. Toto vymezení má však svá úskalí, protože svádí k srovnávání vývojových potřeb dětí v prvních šesti letech života. (Langmeier&Krejčířová, 2006).

V užším smyslu, je předškolní věk dalším vývojovým stupněm hned po období batolecím a je vymezeno od třetího do šestého roku života dítěte (Vágnerová, 2012). Pokud má dítě odklad školní docházky, končí předškolní období sedmým rokem života.

Konec předškolního období není vymezen fyzickým věkem, ale věkem sociálním - tedy nástupem dítěte do základní školy. Vágnerová (2012) nazývá předškolní období věkem hry, jelikož je pro předškolní děti prostředkem učení a zároveň způsobem, jak se vyrovnat s různými náročnými situacemi. Já se budu zabývat především druhým pojetím, kdy je dítě předškolního věku chápáno ve věku od tří do šesti (až sedmi) let.

Před povinnou školní docházkou, obvykle děti navštěvují mateřské školy. Základem přesto zůstává rodinná výchova, na níž předškolní vzdělávání staví a napomáhá jí k dalšímu rozvoji dítěte. Jak bylo výše zmíněno, je pro dítě předškolního věku typickým znakem hra. Nejde o jediné specifikum uvedeného období. Podle Příhody patří k základním znakům dětské psychiky eidetismus, prezentismus, topismus, konkrétnost, egocentrismus, zobecňující dynamismus, labilita chování a synkretismus (Příhoda, 1977). Další charakteristika je například velká touha dítěte po aktivním podílení se na okolním dění. Neměli bychom zapomenout, že v tomto období dochází u dětí k velkému rozvoji pohybové aktivity a formují se základy lidské osobnosti – první

projevy sebeuvědomování a osamostatňování. Je to období, kdy dítě prochází celou řadou změn, které souvisí s procesy zrání a učení.

1.2. Vývoj poznávacích procesů

V tomto věku se dětské poznání soustředí na nejbližší okolí (svět) a pochopení pravidel, které v něm platí. Do vývoje poznávacích procesů patří vše, díky čemu může dítě svět kolem sebe poznat a pochopit. Jedná se konkrétně o vnímání, myšlení, paměť, řeč, představivost a pozornost. V předškolním věku se poznávací procesy vyvíjí velmi intenzivně.

1.2.1. Vnímání

V předškolním období je zpravidla vnímání na takové úrovni, že jsou děti schopny dostatečně diferencovat základní charakteristiky podnětůsenzorických procesů. Je však zapotřebí, aby jednotlivé podněty upoutaly pozornost dítěte. (Čačka, 2000) Jejich chápání je zaměřeno nacelek, jako souhrn jednotlivých prvků, ale nejsou zatím schopné rozlišit základní vztahy, takže se nechají snadno upoutat nějakým výrazným prvkem (detailem),zejména pokud má vztah k jeho aktuálnímu zájmu či potřebě. (Mertin&Gillernová, 2010)

Hmat - z praxe vím, že děti na konci období dokáží rozlišit pomocí hmatu i poměrněsložitě tvary. Je zapotřebí, aby se s danou věcí (tvarem) již v minulosti setkaly. Pomocí hmatu rozpoznají nejrůznější struktury povrchu (hrubý, hladký).

Čich a chuť - v předškolním období rozpoznají dostatečnou škálu podnětů (slaný, sladký, hořký, kyselý). Čichové a chuťové vnímání se postupně zpřesňuje.

Zrak - děti se na začátku předškolního období učí rozpoznávat základní barvy, na konci období už dokáží rozeznávat i tzv. doplňkové barvy (fialová, oranžová, fialová) a jejich odstíny.

Sluch – dítě se schopno rozpoznat různé zvuky, s kterými se v běžném životě potká (auto, vlak, hlas matky). Na konci období je schopné, rozpoznat zvuky, které jsou méně odlišné. (Šimíčková-Čížková a kol., 2008)

1.2.2. Myšlení a řeč

V předškolním období, které jsem výše charakterizovala, dochází podle několika autorů, k ukončení symbolického a předpojmového myšlení a rozvíjí se názorné myšlení. K přechodu, mezi předpojmovým a názorným myšlením dochází kolem čtvrtého roku. (Čačka,2000; Langmeier&Krejčíková, 2006). Blíže budu charakterizovat předpojmové a názorné myšlení, protože je pro toto období nejtypičtější. Symbolické a předpojmové myšlení se objevuje od 2 do 4 let a považuje se za období, kdy dítě využívá slovo jako symbol pro určitou skupinu věcí, např.: „huhu“ využívá pro všechny dopravní prostředky. Postupně dochází k ujasňování pojmů a začíná se zajímat o souvislosti okolního světa. To se projevuje kladením otázek, nejčastěji „Proč?“. Na konci předpojmového období je dítě schopné např.: užívat řeči a symbolických projevů v kresbě. (Šimíčková-Čížková a kol., 2008)

Etapu názorného myšlení uvádí Piaget od 4 do 7 let a oproti předchozímu období, kde dítě užívalo slova jako „předpojmů“, nyní už začíná uvažovat v celostních pojmech. Pro předškoláky je typický ekocentrismus, který se projevuje i v myšlení. S problémem zaujímá hledisko jiné osoby (Mentin&Gillernová, 2010). Další znakem myšlení je antropomorfismus (polidšťování předmětů), prezentismus (vnímá pouze přítomnost), synkretismus (mechanické spojování nesouvisejících znaků) a artificialismus (všechno se „dělá“).(Příhoda,1963)

S myšlením souvisí i vývoj řeči, jež je prostředek dorozumívání. Otázka „Co to je?“, která je typická tzv. první ptací období (symbolické myšlení) je vyměněna za otázky „Proč?“ (tzv. druhé ptací období). Tyto otázky jsou důležité jak pro pochopení určitých jevů a příčin, tak pro rozvoj slovní zásoby. Tříleté děti by měly mít osvojeno 2000 až 2500 nových výrazů a v šesti letech 3000 až 4000 slov. Nezlepšuje se jen slovní zásoba, ale také mluvnická struktura (časování a skloňování) a řeč se zdokonaluje. (Šimíčková-Čížková a kol., 2008)

1.2.3. Paměť

Paměť se utváří spolu s vnímáním a představivostí. V tomto období převládá paměť neúmyslná a mechanická. Nejčastěji si děti osvojují konkrétní a názorné jevy. Ke konci stádia by se mělo objevovat úmyslné zapamatování (záměrná paměť). Další znakem paměti v předškolním období je krátkodobá paměť, díky které nastupuje mezi pátým a šestým rokem paměť dlouhodobá (Čačka, 2000; Mertin & Gillernová, 2010). Informace do ní vstupují pouze z krátkodobé paměti, ale zdaleka ne všechny. Pouze ty, které mají pro dítě nějaký zvláštní význam => motivace.

1.2.4. Pozornost

Od tří do šesti let se pozornost zlepšuje, zvyšuje se odolnost vůči rušivým jevům a formuje se záměrná paměť. Na konci předškolního období by mělo dítě udržet pozornost 10-15 minut (Urban, Desatero pro rodiče, str. 4, <http://www.msmt.cz/file/21828>). „*Stálost a úmyslnost pozornosti nezávisí pouze na věku, ale též na temperametových zvláštnostech a druhu činnosti.*“ (Šimíčková-Čížková a kol., 2008. str. 69)

1.2.5. Fantazie a představivost

Představivost, stejně jako paměť souvisí s vnímáním. Vybavování představ se během předškolního období zdokonaluje, o čemž svědčí například schopnost popisovat (vyprávět) své zážitky či děj pohádky. Svou roli ve vývoji dítěte hraje také fantazie, která se v tomto období intenzivně rozvíjí a dítě ji využívá určitým způsobem pro pochopení (vysvětlení) reality, tak aby pro něj byla srozumitelná a přijatelná. „*Vidí následky, ale nezná příčiny nebo mu je dospělí nedovedou přiměřeně vysvětlit. Přirozený sklon k personifikaci přivádí dítě k tomu, že za takovými jevy jako příčinu vidí působení tajemných bytostí. Proto mluvívá v tomto věku o magickém myšlení.*“ (Srp & Syrovátková, 1969. str. 132)

1.3. Motorický vývoj

Během toho období se pohyby dítěte zpřesňují, zkvalitňují a stávají se plynulejšími. To se týká jak hrubé, tak jemné motoriky. V závislosti na rozvoji mozkové kůry se mění pohybové funkce dítěte.

Hrubá motorika je na začátku tohoto období nepříliš vyvinutá. Pohyby rukou a nohou jsou ještě málo koordinované. Mělo by však zvládat určité pohyby, jako je skok sounož, chůze po schodech se střídáním nohou či dokázat přeskočit nízkou překážku. Na konci období by měl předškolák zvládat činnosti, které vyžadují složitější pohybovou koordinaci a jistotu pohybů (jízda na kole, bruslení, plavání, chůze po kladině, poskok na jedné noze). (Bednářová&Šmardová, 2007)

Jemná motorika souvisí s drobnějšími svalstvy, které se začíná více uplatňovat přibližně ve čtvrtém roce života dítěte. Motorika je celkově plynulejší, rytmičtější a souladnější, ale i tak dítě stále využívá nadbytečných pohybů (při kreslení pohyby jazykem). „*Dominance jednoho z párových údů je již zřetelnější, ale dítě si ještě neuvědomuje, co je ruka pravá a levá.*“ (Příhoda, 1977, str. 197)

Čtyřleté dítě by si mělo umět samo zapnout bundu, ale málokteré dítě si je schopné samo zavázat tkaničky u bot. Při stolování by mělo zvládat bez velkých nesnází používat příbor.

Pětileté děti se ve své samoobsluze zdokonalují. Držení tužky a jejich stranová vyhraněnost je zřetelnější (zřetelná).

Šestileté děti by měly být schopné samostatně se obléknout, zapnout si bundu a zavázat si tkaničky. Lateralita by měla být v tomto věku už ustálená. Při kreslení využívají špetkovitý úchyt tužky (příprava na ZŠ), (Příhoda, 1977).

1.4. Funkce rodiny a mateřské školy

Každá lidská bytost, tedy i dítě, má svou hodnotu, důstojnost a základní práva. Vzhledem k jeho tělesnému i duševnímu vývoji, bezbrannosti a zranitelnosti potřebuje zvláštní péči, pomoc, ochranu, porozumění a lásku.

Dětská práva, která byla přijata Valným shromážděním OSN 20. listopadu 1989, se vztahují bez výjimky na každé dítě i nezletilou mládež ve věku 0–18 let, není-li zletilosti dosaženo dříve. Česká republika, jako jedna ze zemí, která podepsala tento dokument, je povinna učinit všechna zákonná, správní a jiná opatření pro naplnění jednotlivých článků Úmluvy o právech dítěte. Již v úvodu Úmluvy o právech dítěte se píše, že dítě musí vyrůstat v rodinném prostředí, v atmosféře štěstí, lásky a porozumění. Rodič či zákonný zástupce má prvotní odpovědnost za výchovu a vývoj dítěte, stát je má v tom podporovat a poskytovat při výchově dětí přiměřenou pomoc (Úmluva o právech dítěte, www.osn.cz/dokumenty-osn/, čl. 18).

Úmluva je založena na 4 základních pilířích:

Právo na přežití – zaručuje zachování života a uspokojování základních potřeb dítěte

Právo na rozvoj – týká se harmonického rozvoje dítěte, včetně práva na vzdělání, na volný čas, ale i práva na svobodu myšlení a vyznání

Právo na ochranu – chrání dítě před násilím, všemi druhy zneužívání a zanedbávání

Právo na účast – dává dítěti možnost vyjádřit svůj názor ve všech záležitostech, které se ho týkají

Z těchto čtyř pilířů z Ústavy o právech dítěte, by měla vycházet jak rodina (zákonní zástupci), tak i učitelé škol, v tomto případě učitelé mateřských škol. Ve většině případů, to tak je.

Funkce rodiny

Rodina by měla dát dítěti především lásku a porozumění, vychovávat ho v takové atmosféře, která bude dítě navozovat pocity štěstí, dát mu možnost vzdělání a uspokojovat jeho základní potřeby. Pyramidu základních potřeb definoval americký psycholog Abraham Harold Maslow a sestavil ji hierarchicky podle pořadí naléhavosti:

1. Fyziologické potřeby (hlad, žízeň, spánek...)

2. Potřeba bezpečí
 3. Potřeba sounáležitosti a lásky
 4. Potřeba uznání, úcty a respektu
 5. Potřeba poznání, potřeba znát a rozumět
 6. Potřeba krásy a harmonie
 7. Potřeba seberealizace
 8. Potřeba transcendence
- (Říčan, 2007, str. 107)

Z těchto potřeb vyplývají i základní funkce rodiny, které jsou podstatné pro správně fungující rodinu:

1. Biologická a reprodukční funkce.
 2. Emocionální funkce a tvorba domova.
 3. Ekonomická funkce.
 4. Socializační funkce a výchovná funkce.
- (Výrost&Slaměník, 1998, str. 383)

Pokud nebudou práva a potřeby dítěte naplňovány, nebude se dítě moci správně vyvíjet. Jde-li o používání počítače dítětem předškolního věku, rodina by tedy měla dbát na to, aby jejich dítě používalo počítač tak, aby to pro dítě bylo přínosné a nemělo negativní následky. Ať už jde o fyzické či duševní zdraví.

Funkce mateřské školy

V České republice, jsou mateřské školy výchovně vzdělávací institucí, a díky Zákonu č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školní zákon) se předškolní vzdělávání stalo legitimní součástí systému vzdělávání. „*To znamená, že koncepce předškolního vzdělávání je založena na týchž zásadách, jako ostatní obory a úrovně vzdělávání a řídí se s nimi společnými cíli: orientuje se k tomu, aby si dítě od útlého věku osvojovalo základy klíčových kompetencí a získalo tak předpoklady pro své celoživotní vzdělávání, umožňující mu se snáze a spolehlivěji uplatnit ve společnosti znalostí.*“ (Smolíková a kol., 2004, str. 7)

Aby si mohlo dítě osvojit základy klíčových kompetencí, je potřeba nejen cílů a metod, ale dbát při tom na práva a potřeby dítěte. Jsou základním společným znakem pro

institucionální předškolní vzdělávání a rodinu. Nejen proto je úkolem mateřské školy doplňovat rodinnou výchovu a v těsné vazbě na ni pomáhat zajistit dítěti prostředí s dostatkem mnohostranných a přiměřených podnětů k aktivnímu rozvoji a učení.

Mateřské školy mají za „úkol doplňovat rodinnou výchovu a v úzké vazbě na ni pomáhat zajistit dítěti prostředí s dostatkem mnohostranných a přiměřených podnětů k jeho aktivnímu rozvoji a učení. Má usnadnit dítěti jeho další životní i vzdělávací cestu a proto je dalším úkolem předškolního vzdělávání rozvíjet osobnost dítěte, podporovat jeho tělesný rozvoj a zdraví, jeho osobní spokojenost a pohodu, napomáhat mu v chápání okolního světa a motivovat je k dalšímu poznávání a učení, stejně tak i učit dítě žít ve společnosti ostatních a přibližovat mu normy a hodnoty touto společností uznávané. Důležitým úkolem předškolního vzdělávání je vytvářet dobré předpoklady pro pokračování ve vzdělávání tím, že za všech okolností budou maximálně podporovány individuální rozvojové možnosti dětí a umožňováno tak každému dítěti dospět v době, kdy opouští mateřskou školu, k optimální úrovni osobního rozvoje a učení, resp. k takové úrovni, která je pro dítě individuálně dosažitelná“ (Smolíková, 2004, str. 7).

Institucionální předškolní vzdělávání má tedy také respektovat, stejně jako rodina, pyramidu potřeb psychologa Maslowa.

1.5. Počítač a jeho využití dítě předškolního věku

Počítač je vedle ostatních masových médií neodmyslitelnou součástí našeho každodenního života. Uplatňuje se ve všech odvětvích lidské společnosti a uživatelé jsou všeho věku a národnosti. Stal se součástí mnoha domácností a pro děti předškolního věku je stejně přístupný jako televize, kterou dokáže lehce i nahradit.

Předškolní děti používají počítač spíše jako formu zábavy, nežli za účelem komunikace, vyhledávání informací nebo pro využívání služeb.

Mezi nejčastější činnosti, které děti vyhledávají na počítači, jsou hry. Pak je to kreslení, sledování videí (pohádek) a poslouchání písniček. (Zevenbergen&Logan, 2008)

Většinu těchto činností je možné provádět na internetu, jelikož je zprostředkovatelem zábavy a pro děti velkým lákadlem. Podle čtyř let starého výzkumu, jsou děti ve věku 3-4 roky průměrně online méně než hodinu týdně. U dětí 5-6 letých se jedná o přibližně o hodinu a půl. Pro zajímavost uvádím, že gramotné děti ve věku 11-12 let, tráví na internetu, více než hodinu denně, což je již geometrický skok směrem nahoru. (Findahl, 2009)

U nás v České republice, tráví předškolní děti na internetu přibližně 19 minut denně. (MEDIARESEARCH, 2009).

1.5.1. Počítač v rodině

Informační společnost je charakterizována narůstajícím využitím digitálního zpracování, uchování a přenosu informací. Technologickou základnou je využívání moderních informačních technologií. Růst vlastnictví prostředků ICT v domácnostech vykazuje strmou křivku.

Ukazatel	2005	2009	2010	2011	2012
Celkem (%)	30,0	54,2	59,3	64,8	67,3
Typ domácnosti:					
Domácnost bez dětí	-	45,3	49,9	56,3	58,5
Domácnost s dětmi	-	81,2	84,8	86,6	91,1

Tabulka 1: Domácnosti s osobním počítačem.

Zdroj dat: ČSÚ, Statistická ročenka české republiky, 2012. Str. 562

Z údajů Výběrového šetření o využívání ICT v domácnostech a mezi jednotlivci, můžeme vidět, že od roku 2005 do roku 2012 se nárůst domácností, vlastníci osobní počítač, zvýšil více jak o polovinu, viz Tabulka 1. Zajímavý údaj pro toto téma je i ten, že domácnosti, v kterých jdou děti, vlastní počítače více, než domácnosti bez dětí. Viz Tabulka 1.

Z dat, která uveřejnil ČSÚ (Český statistický úřad), je patrné, že domácností s internetovým připojením přibylo od roku 2005 také více nežo polovinu. Stejně jako v předchozím případě. I zde jerozdíl mezi domácností bez dětí a s dětmi. Viz Tabulka 2.

Ukazatel	2005	2009	2010	2011	2012
Celkem	19,1	49,2	56,0	61,7	65,4
Typ domácnosti:					
Domácnost bez dětí	-	41,0	47,2	53,1	56,5
Domácnost s dětmi	-	74,4	79,8	84,0	89,6

Tabulka 2: Domácnosti s internetem

Zdroj dat: ČSÚ, Statistická ročenka české republiky, 2012. Str. 562

Komputerizace společnosti přináší mimo kladů i problémy a nutnost jejich řešení. Děti se tedy setkávají s počítačem již od věku batolete.

Podle výzkumu CEMES (Centrum pro mediální studia), „*děti v předškolním věku považují přítomnost počítače v domácnosti v zásadě za samozřejmost (a případnou nepřítomnost připouštějí s rozpaky), sami jako uživatelé používají počítač (a) jako prostředek komunikace s rodiči (e-mail), (b) jako platformu pro hraní her, případně (c) pro pouštění hudby.*“ (Cebe&Jiráková, <http://www.rrtv.cz/cz/static/prehledy/medialni-gramotnost/vysledky-studie-do-15.pdf>)

Další studie, tentokrát od Amerického ministerstva školství ukazuje, že počítač používají dvě třetiny dětí v předškolním věku. (Keyzlarová, 2007). S počítačem se děti předškolního věku setkávají a některé z nich jsou i jejich stálými uživateli.

1.5.2. Počítač v mateřské škole

Patří počítač do mateřské školy? Mají se děti předškolního věku seznamovat se základy kybernetické bezpečnosti a učit se využívat nejzákladnější funkce počítače? Technizace současného životního stylu zasáhla nejen základní a vyšší školy, ale nyní i školy mateřské. Televize a rozhlas, jsou dnes už skoro v každé mateřské škole.

V posledních letech jsou některé mateřské školy vybaveny počítači a interaktivní tabulí; většinou se jedná o atraktivní tabuli SmartBoard, která je dotyková. Jedná se většinou o počítačové jednotky z projektu Kidsmart od firmy IBM.

Ne však všechny učitelky a všichni učitelé předškolního vzdělávání souhlasí s používáním počítačů dětmi předškolního věku. Zda je vhodné či nevhodné, seznamovat předškolní děti s počítači v mateřské škole, se názory různí. O tom, jaký mají názor pedagogové v mateřských školách, jsem se zaměřila ve svém výzkumu (viz Praktická část).

Podívejme se na téma používání počítače dítětem předškolního věku v mateřských školách z legislativního hlediska.

V květnu 2003 se v Bruselu konala první konference o informačních a komunikačních technologiích ve vzdělávání dětí předškolního věku, jejímž cílem bylo dospět k závěru, „*jakou úlohu zastává předškolní vzdělávání při vytváření úspěšné informační společnosti v Evropě, a nalézat způsoby, které pomohou úspěšně integrovat informační technologie do předškolního vzdělávání tak, aby mohly být považovány za jeden z podstatných zdrojů získávání zkušeností i v předškolním věku.*“ (Moravcová, 2003, str. 18)

Účastníci konference dospěli k závěru, že by děti předškolního věku měly být připravovány na využívání ICT (Information and Communication Technologies). Pokud jde o počítače, s těmi by se děti také měly seznámit v mateřských školách, aby byly připraveny na jimi podpořené učení a komunikaci.

Vzdělávání v českých mateřských školách se uskutečňuje podle vzdělávacích programů, konkrétně podle Rámcově vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání a školních vzdělávacích programů. Ty musejí být v souladu se školským zákonem a

s Rámcově vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání. Aby mohli být předškoláci připravováni na dnes už nutnost využívání počítačových technologií, je potřeba integrovat využívání ICT do kurikul pro předškolní vzdělávání. (Moravcová, 2003).

Na základě rozhodnutí MŠMT vyšly k 1.9.2012 v platnost Konkretizované a očekávané výstupy RVP PV, které mají nabídnout učitelům mateřských škol, konkrétní podobu toho, co by mělo dítě na konci předškolního vzdělávání vědět a znát. V nich je mimo jiné zmínka o tom, že by se měl předškolák naučit „*zacházet s předměty digitální technologie a využívat nejzákladnější funkce počítače (zapnout-vypnout, práce s myší, jednoduchou klávesnicí)*.“ (Konkretizované a očekávané výstupy RVP PV, 2012, str. 11)

Všeobecným předpokladem je, že děti předškolního věku začínají být uživateli internetu (navštěvují internet i za účelem hraní her, sledování videí – například pohádky, aj.). O tom jsem se mimo jiné přesvědčila i já sama z vyhodnocení dotazníků (viz Praktická část).

Národní centrum kybernetické bezpečnosti, chystá zákon o kybernetické bezpečnosti, který počítá nejen s rychlejší reakcí na útoky hackerů, ale i osvětou u dětí útlého věku. Tento zákon by měl být schválený v roce 2015. Je tedy jen otázka času, kdy se v mateřských školách, budou děti seznamovat s prevencí internetové bezpečnosti.

„*Rádi bychom informačně podporovali i učitele informatiky na základních a středních školách, připravovali pro ně materiály a seznamovali je s trendy. Učit kybernetickou bezpečnost je ale možné už v mateřských školách. Je to nutné vždy dělat přiměřeně věku a nenápadnou formou, v zahraničí na to například šli pomocí omalovánek, pexesa a videí.*“ (Jiříčka, 2013, online)

Když si dítě sedne k počítači, často si neuvědomuje rizika. Rodiče si nezděravě myslí, že když sedí doma u počítače, je schovaný a nikdo o něm nic neví. Není to úplně pravda. Sice je zamčený doma, ale to, co dělá na internetu, může sledovat mnozí lidé či instituce, kteří mohou získané informace zneužít. Nezapomínejme, že na internetu soukromí téměř neexistuje. Stejně tak, je nezbytné být zodpovědný při instalaci neznámých a neověřených programů, které s sebou do počítače mohou zavléct další hrozby v podobě

trojských koní, červů, případně virů. Proto je vhodné působit na rodiče, aby si taková rizika uvědomovali.

Informace o tom, jak se chovat na internetu a jak předcházet nebezpečí, jsou k nalezení pochopitelně na internetu, ale v odborných publikacích.

1.5.3. Výhody a přínosy

Někteří odborníci naznačují, že dětem předškolního věku, může být určitý čas trávený u počítače prospěšným. Počítač mimo jiné přináší:

- Představí vzdělávacích dovedností
- Učí prostorové a logické dovednosti
- Připravuje děti pro budoucí použití počítače
- Zvyšuje sebevědomí a sebedůvěru
- Posiluje schopnost řešit problémy
- Stimuluje chápání jazyka
- Zlepšuje dlouhodobou paměť a manuální zručnost

(Edwards, 2013)

Největší přínos, má počítač pro dítě předškolního věku tehdy, když používá počítač společně s poučeným dospělým. Rozvíjí se lépe schopnost spolupráce a společné řešení problémů. Děti s rodiči mají také příležitost více komunikovat, zasmát se a tím prohlubovat vzájemné vztahy.

Práce s myší a klávesnicí, může být považována za cvičení jemné motoriky.

1.5.4. Nevýhody a rizika

Dovolím si použít citát, který prohlásil Honoré de Balzac: „*Nevědomost je matkou vší zločinnosti.*“ Tento citát je výstižný, a to ne jen pokud jde o zmíněné téma. Je vhodné umět nalézt a pojmenovat rizika, se kterými se mohou děti, a samozřejmě i dospělí, na internetu setkat.

Kybernetická šikana

Děti předškolního věku sice neumějí číst, takže je pro ně internet především zdrojem zábavy, jako jsou hry popřípadě multimédia. Jakmile se ale dítě naučí číst a psát, stává se rychle potenciální obětí kyberšikany. V tomto směru bychom měli budovat prevenci již u předškolních dětí. Nepředpokládám, že by se děti předškolního věku s kyberšikanou přímo setkaly, ale rodiče a učitelé by o takovém nebezpečí povědomí mít měli.

Jde o šikanu, jež probíhá ve virtuálním prostředí (v tomto případě na internetu). Jedná se o zveřejňování pomluv, fotografií nebo jiných osobních údajů na internetu, či zasílání škodlivých zpráv - buď anonymně, nebo pod jménem někoho jiného. Kybernetická šikana by se tedy dala definovat, jako zneužití ICT (informačních komunikačních technologií), zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně vyvést z rovnováhy.

Hranici, kdy se jedná o kyberšikanu, je však někdy problém poznat. O kyberšikaně se tedy hovoří, „*pokud dítě nebo skupina dětí úmyslně, zpravidla opakovaně ohrožuje, pronásleduje a týrá psychicky jiné dítě a zneužívá k tomu mobilní přístroj a Internet, přičemž hlavním úkolem útočníků je ublížit oběti.*“ (Eckertová&Dočekal, 2013, str. 65)

Zveřejňování fotografií a osobních údajů dětí

Na stránkách bezpecnyinternet.cz, se upozorňuje na zveřejňování fotografií a osobních údajů na internetu. Když zveřejníme fotografii na internetu, je velmi obtížné zabránit jejímu šíření, úpravám a použití v jiných kontextech. Kopie fotografie se mohou snadno dostat na více míst a může být velmi obtížné je zcela odstranit. Zveřejnění osobních údajů souvisejících s fotografií je důležité si opravdu hodně rozmyslet.

Použití osobních údajů podléhá:

- zákonu o ochraně osobních údajů
- předpisům souvisejícím se soukromím a elektronickou komunikací
- Úřadu pro ochranu osobních údajů

Důležité - své osobní údaje nemusíme poskytovat, pokud nevíme, kdo je požaduje a k jakému účelu budou použity.

Nabídka k provozování sexuálních služeb

On-line komunikace má jednu nevýhodu – anonymitu. Komunikace nemusí tedy probíhat s lidmi, které dítě dobře zná. Uživatelé často vystupují pod přezdívkami a někteří se vydávají za někoho jiného, než ve skutečnosti jsou. Pod falešnou přezdívkou tedy kolikrát překračují limity běžné komunikace nebo právních norem.

Někdy se stává, že děti, pod dojmem, že jsou anonymní, na sebe prozradí i informace, které pachatele přivedou až na jejich domácí adresu, případně na jiné místo, kde se dítě vyskytuje.

Děti si mnohdy neuvědomují rizika internetu a neznámým lidem posílají své fotografie, někdy i intimního charakteru. Tyto fotografie se dostávají do nesprávných rukou a mohou kolovat po síti bez možnosti ovlivnit, kdo se s nimi seznámí a jak je použije. (www.bezpecnyinternet.cz)

Prostituce na internetu, pedofilie

Představa, jak čeká pedofil s pytlíkem bonbonů před mateřskou školou vypadá děsivě. *„Podobní lidé dnes však ke svým činnostem používají i internet, který jim mnohdy velmi snadno umožňuje získat od dětí citlivý materiál, který jim pak slouží k vlastní potřebě nebo se s ním dělí s dalšími uživateli internetu s podobnými zájmy. Policie v mnohých případech eviduje celé série fotografií, které kolují po internetu po celém světě.“* (www.bezpecnyinternet.cz)

Bohužel se mohou na internetu pohybovat lidé, kteří cíleně oslovují děti s nabídkou sexuálních služeb. Pro dítě ve školním věku je nabídka v řádu několika tisíc korun nebo nového mobilu velmi lákavá a na nabídky přistoupí. Dochází i k případům, kdy dítě provozuje tuto činnost dobrovolně a „zná svou cenu“.

Setkat se můžeme i s případem, kdy dítě osloví na internetu cizí osobu o zaslání nějaké „prémium SMS“. Odpověď bývá zároveň i osudovou otázkou „Co za to?“. Fotografie nebo jiný materiál je pak adekvátní odměnou za zaslání peníze. (www.bezpecnyinternet.cz)

Pornografie a násilí

Setkat se na Internetu s pornografií, není nikterak těžké. Děti nižšího věku na pornografii narazí většinou náhodou přibrouzdání po internetu, kliknutím na reklamu, neznámý odkaz, či koukají na video serveru na pohádku a videa v nabídce najdou i něco „zajímavého“.

Násilí se bohužel na internetu také objevuje, například na YouTube.

Důkazem, že se děti s těmito jevy setkávají, je i studie EU Kids Online 2009, jež uvádí, „že mezi dětmi, které uvedly setkání s jedním ze zkoumaných rizik, si toho rodiče často nejsou vědomi; 41% rodičů, jejichž dítě vidělo na Internetu obrázky se sexuální tematikou, říká, že jejich dítě něco takového nevidělo; 56% rodičů, jejichž dítě dostalo na Internetu sprosté nebo zraňující zprávy říká, že se tak nestalo; 52% rodičů, jejichž dítě dostalo zprávu se sexuálním obsahem, tuto skutečnost neguje; 61% rodičů, jejichž se offline setkali se někým z Internetu, tvrdí, že se tak nestalo.“ (Eckertová&Dočekal, 2013, str. 81)

1.5.5. Zdravě a bezpečně na počítači

Když na chvíli pomineme riskantní situace, způsobené nekontrolovaným užíváním počítače a internetu a z toho plynoucích negativ v podobě nevhodného obsahu v té nejobecnější rovině, měli bychom nahlédnout i na fyzickou a psychickou hygienu dětí. U našich potomků musíme respektovat přirozený duševní a tělesný rozvoj a dbát na jejich úroveň vyzrálosti. Abychom nemuseli mít výčitky, že naše dítě nadměrně navštěvuje počítač, je dobré předcházet jak zdravotním problémům, tak nepříjemným zážitkům, s kterými se může naše dítě na počítači setkat. Je vhodné znát hygienické podmínky pro trávení času u počítače a některá pravidla, popřípadě programy, pro předcházení jmenovaných rizik.

Pro zdraví dítěte jenejlepší, vyhnout se sedavým činnostem, jako je právě trávení času u počítače. Z výzkumu, který byl proveden v USA roku 2010, bylo zjištěno, že lidé, kteří se v mládí věnovali nějaké fyzické aktivitě, byli ve stáří duševně výkonnější a jejich mozky byli odolnější proti stárnutí (Middleton, 2010). Tráví-liděti čas u počítače již od předškolního věku, je vhodné je od začátku vést ke správným návykům.

1.5.6. Hygienické podmínky

Mezi nejznámější zdravotní problémy spojené s používáním počítače, patří bolesti zad, bolesti krční páteře a v neposlední řadě problémy se zrakem. Další nepříjemnou bolestí může být tzv. syndrom „RSI (repetitive strain injury)“ (Provazník, 2010, str. 116), což je zranění způsobené opakovaným napětím. Abychom předcházeli zdravotním problémům, které mohou být následkem práce s počítačem, je dobré vést děti ke správným návykům a dopřát jim vyhovující pracovní prostředí. Jedna z prvních věcí, která by nás měla zajímat je, umístění monitoru stolního počítače nebo kam umístit notebook. Existují i další neméně podstatné aspekty.

Správný posed u počítače

Důležitou roli, při prevenci zdraví, hraje poloha těla. Při práci na počítači jde zejména o sezení. Jako máme doporučené správné sezení u stolu při jídle či psaní, je definované i sezení u počítačů. Jak správně sedět u počítače, je obecně definováno tzv. pravidlem pravých úhlů. Začneme-li od chodidel, je dobré dbát na jejich celoplošné postavení na podlaze (podložce). Nohy by měly být ohnuty v kolenou přibližně do pravého úhlu, a trup by měl být vzpřímený a svírat se stehny úhel devadesát stupňů. Další pravý úhel se má nacházet mezi předloktím a paží. K tomu, abychom mohli takové sezení dodržovat, doporučuje se ergonomická židle s podpěrami pro ruce. Ta umožňuje podepření dolní části zad, aby docházelo k ideálnímu zakřivení páteře. Pokud židle takovou oporu nemá, může se k bederní části zad přiložit overball nebo srolovaný ručník. Při práci na počítači záleží také na úhlu pohledu a vzdálenosti od monitoru. Monitor by měl být umístěný přímo před očima. Jestliže se na monitor musíme dívat nahoru nebo dolů, zatěžujeme tím páteř. Vzdálenost očí od obrazovky je doporučena 50-70 cm. (Navrátil, 2010).

Monitor

Při umístění monitoru bychom se měli držet některých pravidel, jako je neumístit monitor na místo, kde na obrazovku dopadá přímé sluneční či umělé světlo, což by nemuselo být pro oči pohodlné. Také není příliš vyhovující dávat monitor před okno, tak aby obrazovka tvořila kontrast s přímým slunečním zářením. (Navrátil, 2010)

Pozornost bychom měli věnovat i výběru a nastavení monitoru. Z hlediska menšího namáhání očí je lepší LCD (LiquidCrystal Display), který v dnešních počítačových

sestavách obvykle převládá. V případě klasických CRT (CathodeRay Tube) monitorů je lepší volit ty, které mají vyšší obnovovací frekvence (80 Hz a výše), díky čemuž se tolik neprojevuje jejich přirozené blikání, které může vést ke zhoršení zraku (Hladký&Glivický, 1995). Při nastavení obrazovky je důležité nenastavovat příliš velký jas a kontrast, aby se zbytečně neunavoval zrak.

Klávesnice a myš

U klávesnic použijeme raději podložku pod zápěstí, aby prsty na klávesnici byly níž než zápěstí. Myš by měla být snadno přístupná a předloktí bylo položené na pracovní desce stolu a svaly krku a ramene nebyly ve zvýšeném napětí.

V dnešní době můžeme v prodejnách s počítačovým vybavením narazit na tzv. klávesnice pro děti. Jejich výhodou jsou větší a výraznější znaky na jednotlivých klávesách a barevné rozlišení jednotlivých bloků klávesnice (znaková, numerická, speciální). Myši mají také nejrůznější design a tak je možnost vybrat pro dítě myš, velikostně přizpůsobenou do jeho ruky. Na trhu jsou i myši, umožňující dětem lepší představu o tom, na které tlačítko kliknout. Je to dáno barevností tlačítek: červené – pravé, zelené – levé. Zelená barva je i na klávese „Enter“ (Lavička, 2002).

Čas trávený na počítači

U dětí předškolního věku je třeba vycházet z doporučeného času pro sledování televize. P. Říčan doporučuje maximálně 5 hodin týdně, ale pro předškolní děti raději méně a to například 2-3 hodiny. Z toho vyplývá přibližně 20 minut denně (Říčan&Pithartová, 1995). Pro děti předškolního věku je tento čas podle mého příliš dlouhý. Doba soustředění je ze začátku období kratší a postupně se prodlužuje.

Doba, trávená dítětem u počítače, by tedy měla být stupňovaná podle věku dítěte:

3–4 roky -> 10–15 minut; 4–5 let -> 15– 0 minut; 5–6 let -> 20–30 minut s krátkou přestávkou pro uvolnění (Bělinová a kolektiv, 1986)

Swing a spol. (2010) zjistili, že dlouhodobé hraní videoher nebo sledování televize zvyšovalo hyperaktivitu a poruchy pozornosti dětí. Výsledky výzkumu, se mohou vztahovat i na používání počítače.

1.5.7. Bezpečně na počítači a internetu

Jak už jsem se v předchozích kapitolách zmiňovala, děti předškolního věku používají počítač i internet. Pro prevenci rizik, kterým jsem věnovala jednu z předchozích kapitol, je důležitá „na jedné straně vřelost, laskavost a zájem, na straně druhé pak schopnost prosazovat rozumná pravidla, rodičovský dohled a pevnost.“ (Nešpor, 2011)

Můžeme použít obranné a restriktivní postupy.

Jednou z hlavních věcí je nic nenechat náhodě a stanovit si doma několik pravidel pro používání počítače (a následně internetu), jako je například stanovená doba strávená u počítače, domluvení se na konkrétních webových stránkách, které dítě bude navštěvovat a hlavně dát dítěti najevo, že se nám nemusí bát cokoliv říci.

Doporučení pro rodiče:

- Umístěte počítač do místnosti používané celou rodinou, jako je například obývací pokoj.
- Přístup k internetu by u dětí předškolního věku měl být omezen na předem dohodnuté stránky. Pokročilejší děti mohou najít známé stránky pomocí nabídky s oblíbenými stránkami v internetovém prohlížeči.
- Nejbezpečnějším řešením je vytvořit osobní pracovní prostředí dítěte, ve kterém je přístup k internetu omezen pouze na určité stránky.
- Používejte (počítač) internet společně
- Mluvte o internetu – projevujte zájem o to co dítě a jeho kamarádi rádi dělají a co nabízí zajímavého, ale i nebezpečného.
- Naučte se vy sami lépe pracovat s internetem (počítačem)
- Seznamte děti s desaterem bezpečného internetu

Doporučená pravidla (desatero) ochrany dětí na internetu:

1. Nedávej nikomu adresu ani telefonní číslo. Nevíš, kdo se skrývá za monitorem.
2. Neposílej nikomu, koho neznáš, svou fotografii a už vůbec ne intimní.
3. Udržuj hesla k e-mailu i jinam v tajnosti, nesděluj je ani blízkému kamarádovi.
4. Nikdy neodpovídej na neslušné, hrubé nebo vulgární maily a vzkazy.

5. Nedomlouvej si schůzku na internetu, aniž bys o tom řekl někomu jinému.
6. Pokud narazíš na obrázek, video nebo e-mail, který tě šokuje, opusť webovou stránku.
7. Svěř se dospělému, pokud tě stránky uvedou do rozpaků nebo vyděsí.
8. Nedej šanci virům. Neotvírej přílohu zprávy, která přišla z neznámé adresy.
9. Nevěř každé informaci, kterou na Internetu získáš.
10. Když se s někým nechceš bavit, nebav se.

(www.bezpecnyinternet.cz)

Další možnosti prevence (ochrany) dítěte před nevhodným materiálem na internetu, či zajištění, aby se na něj děti nedostaly.

Nastavení rodičovské ochrany v počítači je možné aplikovat například těmito metodami:

1. Za pomoci funkcí operačního systému

„Pomocí rodičovské kontroly můžete řídit používání počítače dětmi. Můžete například nastavit omezení přístupu dětí k webu, hodiny, ve kterých se děti mohou přihlásit k počítači, dále můžete nastavit, jaké hry mohou hrát a jaké programy mohou spustit. Blokuje-li rodičovská kontrola přístup k webu nebo ke hře, zobrazí se oznámení o blokování webu nebo programu. Dítě může klepnutím na odkaz, který oznámení obsahuje, požádat o oprávnění přístupu k webu nebo programu. Přístup můžete povolit zadáním informací o svém účtu.“ (Windows, 2013, online)

Popsaná funkcionální je k dispozici teprve od verze Windows Vista. Výhodou je především, že jde o standardní bezplatnou (samozřejmě pro majitele legální licence) součást operačního systému Windows a také její komplexnost, která se projevuje plnou integrací do hlavních uživatelských struktur systému.

Jak se k zapnutí rodičovské ochrany dostat:

Klikneme na nabídku „Start“, dále klikneme na „Ovládací panely“. Následně otevřeme položku „Uživatelské účty“ a jako poslední „Nastavit rodičovskou kontrolu“.

Více funkcí nabídne volně stažitelný doplněk Windows Live Zabezpečení rodiny 2011, který je k dispozici rovněž zdarma, a to v sadě aplikací Windows Live Essentials 2011 (Kubeš, 2011).

2. Speciálním nastavením nebo doplňkem webového prohlížeče (ochrana před škodlivými internetovými stránkami)

Nejde o plnohodnotnou rodičovskou ochranu, jelikož v tomto případě dochází pouze k blokování předem vybraných nevhodných internetových stránek.

Prohlížeče obvykle nemívají implementovanou vlastní rodičovskou ochranu, ale u některých z nich (např.: MozillaFirefox) je možné tuto funkcionalitu doinstalovat pomocí přídatného balíčku (Firefox, 2013).

3. Funkcí v rámci antivirového programu nebo balíku

Některé antivirové programy nabízejí též možnost nastavení rodičovské ochrany pro děti. Bezpečnostní balík ESET Smart Security nabízí mimo jiné i nastavení rodičovské kontroly, která *„umožňuje zablokovat více než 20 kategorií internetových stránek s potenciálně nevhodným či nebezpečným obsahem a v případě potřeby takovou stránku přidat do seznamu blokových“*

(ESET, 2013, online).

Dále pak umožňuje nastavení sledování aktivity a vše následně blokovat heslem.

Jedním z dalších rozšířených bezpečnostních balíků je u nás AVG. Jeho součástí sice není přímo rodičovská ochrana, ale stejnojmenný výrobce nabízí vlastní samostatnou aplikaci s pokročilými funkcemi pro zabezpečení ochrany identity a chování dětí na počítači a internetu. Hlavními výhodami jsou nastavení vlastního profilu dítěte a detailní stanovení činností a podle kterých se smí dítě na počítači chovat a v případě jejich porušení, bude na základě automatického vyhodnocení rodič upozorněn e-mailem nebo SMS.(AVG, 2013)

4. Speciálním jednoúčelovým programem

Do uvedené kategorie můžeme zařadit, rozšíření základních funkcí Windows o balík Live Essentials 2011. Dále pak AVG FamilySafety(viz předchozí kapitola), Anti-Pornsloužící k blokování pornografií, vybraných her a chatovacích programů. Anti-Porn dále umožňuje blokovat obraz počítače, pro „zdravotní“ přestávku.(Kubeš, 2011)

1.5.8. Kam se obrátit v případě nebezpečí?

Čelit nebezpečí je možné i jinak. Můžeme zvolit systémovější globální přístup. Jeho hlavní myšlenkou je poukázat na rizika, která mohou být cestou národních autorit (např.: policie) a zodpovědných provozovatelů serverů, eliminována. V situacích, kdy cítíme ohrožení vlastní osoby ve virtuálním prostoru, máme možnost tento problém řešit, přes k tomuto účelu zřízené instituce.

Jednotlivé organizace jsem seřadila podle cíle:

1. Centra pro boj s nevhodným a nezákonným obsahem na internetu

Horká linka (www.horkalinka.cz)

Policie internetová horká linka (<http://aplikace.policie.cz/hotline/>)

Sdružení pro internetovou reklamu (www.spir.cz)

2. Centra krizové intervence a poradny

Bezpečný internet (www.bezpecnyinternet.cz/poradna/)

Sdružení Linka bezpečí (www.linkabezpeci.cz)

Dětské krizové centrum (www.linkaduverydkc.cz)

2. Praktická část

Začínají se objevovat výzkumy na téma dítě předškolního věku a počítače či internet. Téma se dostalo i do dokumentů předškolního vzdělávání (Konkretizované a očekávané výstupy) a s přibývajícím internetovou kriminalitou se mluví o seznamování ohledně bezpečnosti i u předškolních dětí.

Výzkumná část této bakalářské práce se tedy zaměřuje na názory a znalosti učitelek/ů mateřských škol a rodičů dětí v této oblasti, dvou důležitých skupin pro dítě v předškolním věku a je nazvána „Používání počítače dítětem předškolního věku“.

2.1. Cíle, otázky a hypotézy výzkumného šetření

2.1.1. Cíle výzkumného šetření

Informační technologie jsou běžnou součástí našeho života. Ač si to někteří neuvědomují, tak se snižuje hranice, kdy se člověk s počítači setkává. Klesá věk, ve kterém dítě začíná používat počítač, jako běžnou součást svého života. Tento fenomén není prozatím v České republice dostatečně prozkoumán a veřejně znám. Hranice používání počítačů klesla k věku předškolního dítěte (3-6 let), je tedy cílem mého výzkumu získat údaje a rozšířit poznatky o tom, jaké informace mají rodiče dětí předškolního věku a učitelé mateřských škol, ohledně bezpečného trávení dětí u počítače a bezpečného navštěvování internetu.

2.1.2. Výzkumné otázky a hypotézy výzkumu

Kromě cílů byly stanoveny výzkumné otázky, na které budou získány odpovědi pomocí výzkumných dotazníků.

Výzkumná otázka č. 1

Mají rodiče dětí předškolního věku informace o možnostech, jak předcházet nebezpečí souvisejícím s používáním počítače?

Hypotéza č. 1

Počítač používají i děti, mladší čtyř let.

Hypotéza č. 2

Už i děti předškolního věku mají doma přístup k internetu.

Hypotéza č. 3

Rodiče stanovují pravidla pro to, co děti mohou a nemohou dělat při práci na počítači.

Hypotéza č. 4

Rodiče určují pravidla pro čas, který tráví dítě předškolního věku u počítače.

Hypotéza č. 5

ICT gramotnost v populaci stoupá, ale rodiče neznají nástroje a potupy, které zajistí, aby se počítač pro dítě stal bezpečným prostředkem.

Hypotéza č. 6

Domnívám se, že větší část rodičů, nemá zájem o seznámení dětí se základy používání počítače v mateřské škole.

Hypotéza č. 7

Předpokládám, že rodiče mají zájem o seznamování dětí s desaterem bezpečného trávení u počítače a internetu, v mateřské škole.

Výzkumná otázka č. 2

Jaký názor mají na používání počítače dítětem předškolního věku učitelky/é mateřských škol?

Hypotéza č. 1

Učitelé mateřských škol nepovažují za vhodné, aby se děti předškolního věku učily používat počítače, tj. aby děti získaly ICT gramotnost.

Hypotéza č. 2

Učitelé mateřských škol nepovažují za důležité, seznamovat děti se zásadami bezpečného trávení dětí u počítače.

Hypotéza č. 3

Učitelé neznají vhodná pravidla (desatero) pro používání počítačů dětmi předškolního věku.

Hypotéza č. 4

V mateřských školách nemají potřebné technické vybavení k seznámení dětí s počítači.

Hypotéza č. 5

Učitelé mateřských škol nepovažují za důležité a ani za svou povinnost, aby informovali rodiče o možnostech, jak nechat dítě pracovat na počítači, aniž by mu něco hrozilo.

2.2. Metodologie šetření

Výzkumné šetření jsem rozdělila do dvou částí, s tím, že v první části jsem použila metodu dotazníku, neboli kvantitativní výzkum, určený rodičům dětí předškolního věku. Tuto metodu jsem zvolila proto, že předpokládám, že respondenti budou nad problémem a nad otázkami více přemýšlet a odpovídat podle pravdy, díky anonymitě, kterou dotazníky zaručují. Dotazníky se skládají ze 13 otázek a to převážně uzavřených (viz příloha 1). Druhou část jsem pojala kvalitativně, formou rozhovoru s učitelkami mateřských škol. Všechny rozhovory měly stejné znění otázek a vedla jsem je individuálně, aby nedošlo k vzájemnému ovlivňování.

2.3. Průběh šetření a interpretace výzkumu

Tvorba dotazníků, vytváření otázek pro rozhovor a příprava na výzkum, probíhaly v prosinci roku 2012. Výzkum byl realizovaný od ledna do března 2013 v mateřské škole v Sezimově Ústí, v Praze Vysočanech a v Jirkově. Příprava na výzkum znamenala telefonické či osobní dohody s vedením školy, zda mohu v dané mateřské škole výzkum realizovat a následné domluvení termínu, aby nezasahovalo do případných exkurzí či prázdnin. Při rozdávání dotazníků jsem využila jak metodu osobního předání, tak i metodu rozdáni dotazníků učitelkami dané mateřské školy.

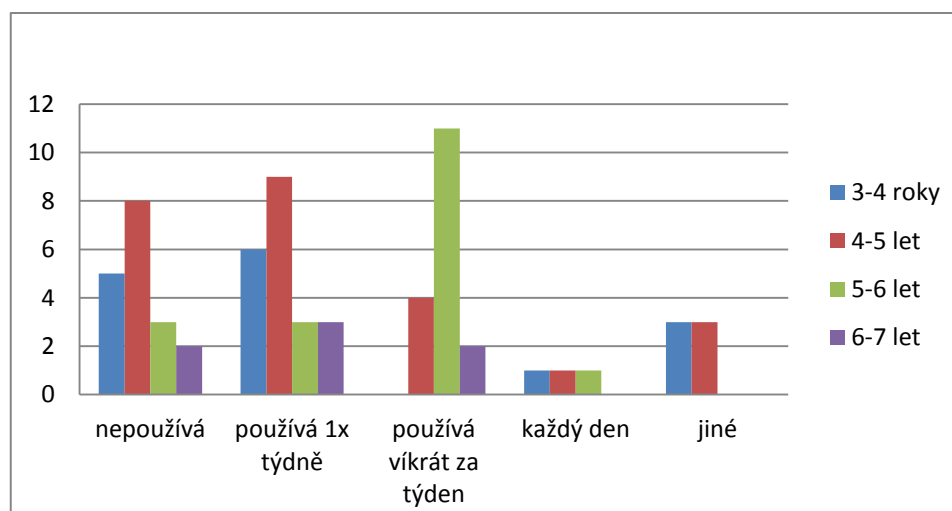
V mateřské škole, kde jsem osobně předávala dotazníky rodičům a následně je žádala o vyplnění, jsem zaznamenala návratnost 64%. V mateřské škole v Sezimově Ústí se mi za pomoci učitelek vrátilo 62% vyplněných dotazníků a v mateřské škole v Jirkově, kde jsem též požádala o rozdáni dotazníků rodičům učitelky, jsem zaznamenala návratnost 55,5%. O rozhovory jsem požádala učitelky mateřských škol, kde jsem prováděla dotazníkový výzkum a požádala jsem o rozhovor i některé učitelky - studentky kombinovaného studia, oboru Učitelství pro mateřské školy na Karlově univerzitě.

2.3.1. Dotazník

Dotazník patří mezi kvantitativní výzkumné metody a je určený pro hromadné získávání údajů (Gavora.P.; Úvod do pedagogického výzkumu). V první části dotazníku, v oslovení, jsme vymezily, že je tento dotazník určený toho, kdo má v rodině dítě ve věku od 3-7 let a má doma počítač, či k němu přístup. Druhá část dotazníku se věnovala

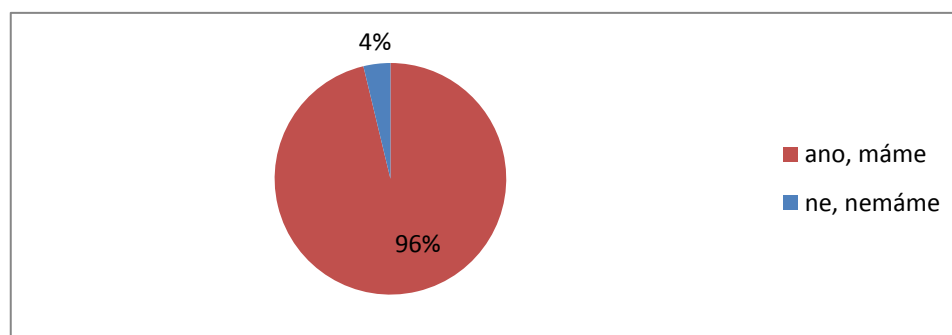
otázkám, které jsme sestavovaly podle stanovených hypotéz. Jeho vyhodnocování probíhalo v březnu 2013.

Otázka číslo 1 souvisí s otázkou číslo 3, a to z toho důvodu, abychom zjistily, od kolika let přibližně využívají děti předškolního věku počítač. Výsledky můžeme vidět v Grafu 1.

Graf 1: Jaký je věk vašeho dítěte X Jak často vaše dítě používá počítač? (stolní počítače, notebook, tablet...)

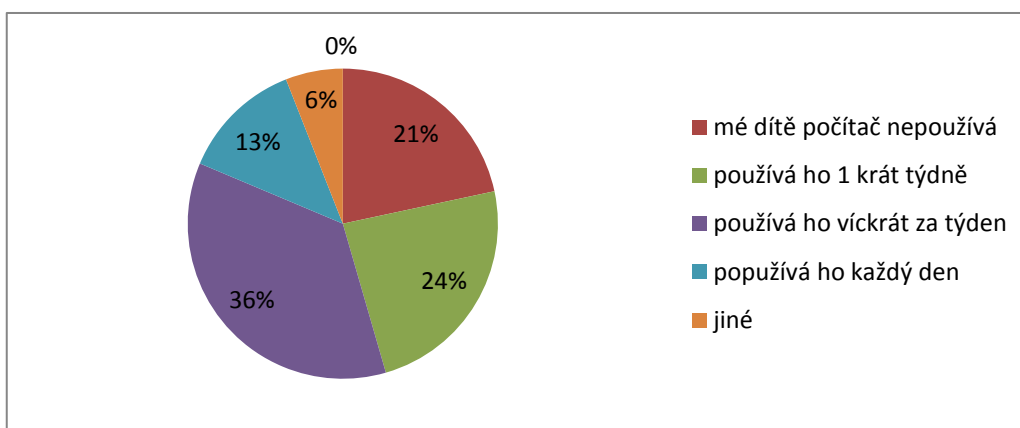
Otázka číslo 2 zjišťovala, zdali má rodina v domácnosti počítač s internetovým připojením. Více jak polovina respondentů, konkrétně 127, odpověděla „ano, máme“ a pouhých pět respondentů odpovědělo „ne, nemáme“. Viz. Graf 2.

Graf 2: Máte připojení k internetu?

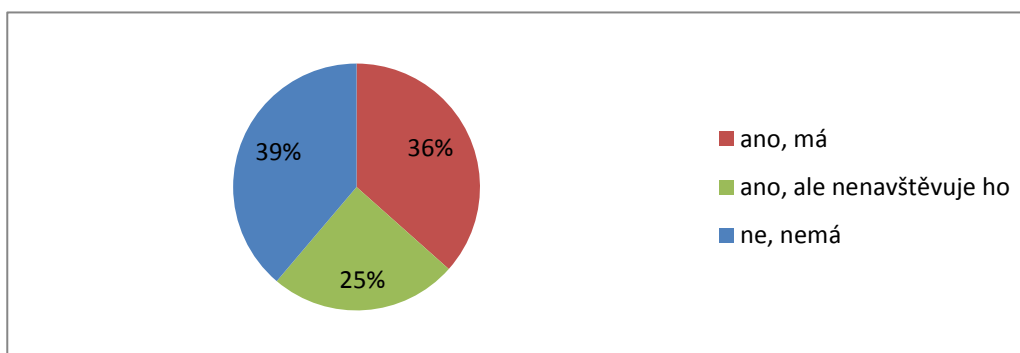
Otázka číslo 3 byla součástí otázky číslo 1, ale i tak můžeme vyhodnotit odpovědi na tuto otázku samostatně. Tato otázka byla směřována k tomu, jak často používají děti počítač. Z Grafu 3, můžeme zjistit, že na odpověď „mé dítě počítač nepoužívá“

odpovědělo 21 %, což je 29 respondentů. Na odpověď „používá ho 1 krát týdně“, odpovědělo 24% respondentů (31), „používá ho víckrát za týden“ 36% (47), „používá ho každý den“ 13% (17) a na odpověď „jiné“ vybralo 6% (8). Na poslední odpověď bylo možné odpovědět otevřenou formou, kdy nejčastější byla odpověď „nepravidelně“, jeden respondent odpověděl, že jeho dítě má vlastní tablet.

Graf 3: Jak často vaše dítě používá počítač? (stolní počítač, notebook, tablet...)

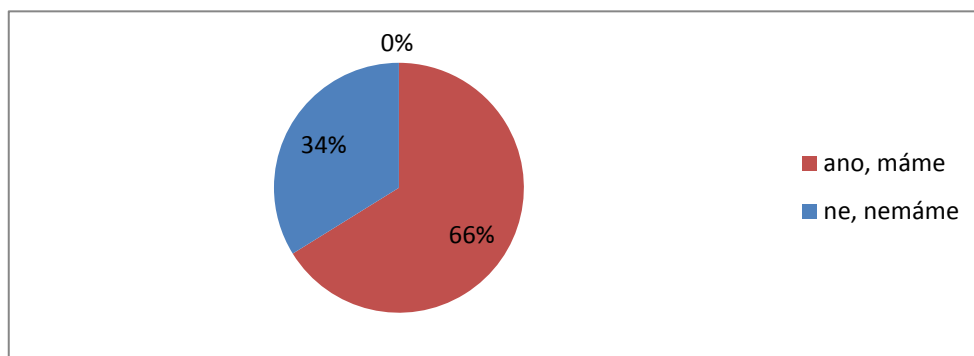
Otázka číslo 4 zjišťovala, zda má dítě přístup k internetu. Podle Grafu 4, můžeme zjistit, že odpověď „ano, má“, zvolilo 36% respondentů (48), „ano, ale nenavštěvuje ho“ odpovědělo 25% respondentů (32) a poslední odpověď „ne, nemá“ zvolilo 39% respondentů (52). Viz Graf 4.

Graf 4: Má vaše dítě přístup k internetu?

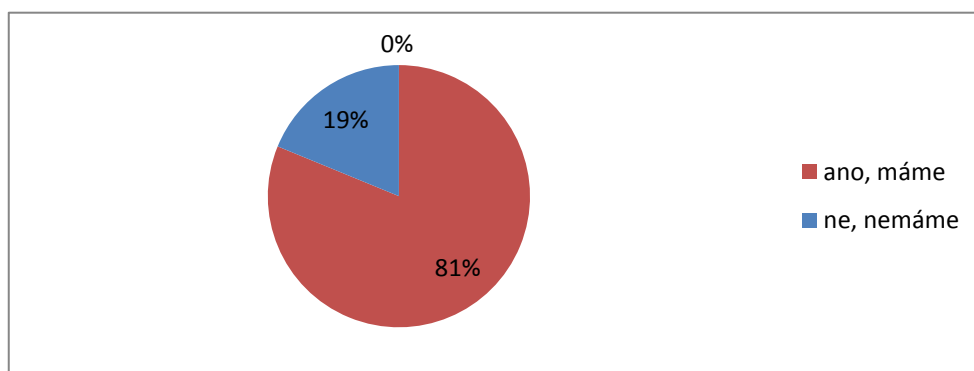
Otázka číslo 5 Pátou otázkou jsme zjišťovaly, zda mají v rodinách nastavená pravidla, ohledně času tráveného dítětem u počítače. Většina respondentů, konkrétně 66% (88),

odpověděla „ano, máme“. Zbylých 34% respondentů (44) odpovědělo „ne, nemáme“. Viz Graf 5.

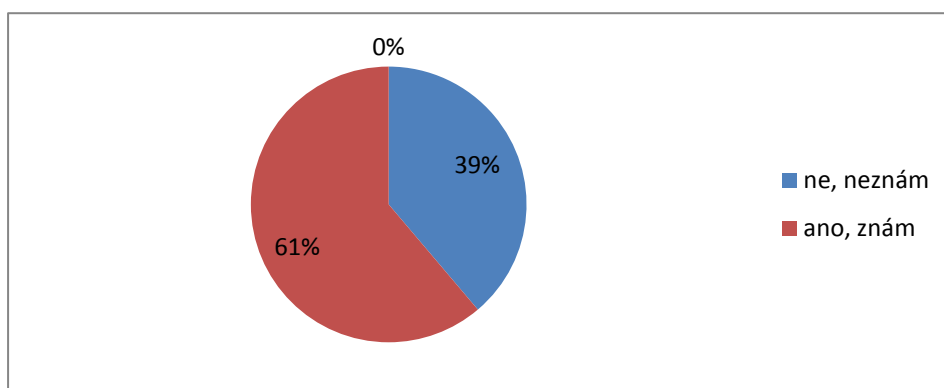
Graf 5: Máte doma nastavená pravidla, ohledně času tráveného dítětem u počítače?

Otázka číslo 6 byla věnována dotazu, zda mají v rodinách nastavená pravidla, které se týkají toho, co může nebo nemůže dítě na počítači dělat. „Ano, máme“ odpovědělo 81% respondentů (107) a odpověď „ne, nemáme“, zvolilo 19% respondentů (25). Viz Graf 6.

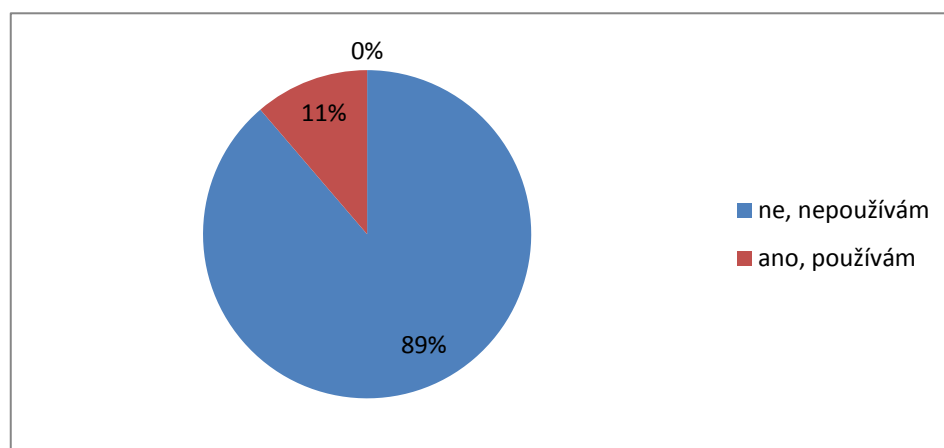
Graf 6: Máte doma nastavená pravidla, ohledně toho, co může či nemůže dítě na počítači dělat?

Otázka číslo 9 směřovala k zjištění, zda rodiče vědí o možnosti nastavení automatizované rodičovské ochrany v operačním systému nebo přídatném softwaru (bezpečnostní balík). 39% respondentů (51) odpovědělo „ne, neznám“ a 61% oslovených účastníků průzkumu (81) vybralo za odpověď, že vědí o této možnosti zabezpečení, „ano, znám“. Viz Graf 9.

Graf 9: Víte o možnosti nastavení automatizované rodičovské ochrany v operačním systému nebo přídatném softwaru (bezpečnostní balíky)?

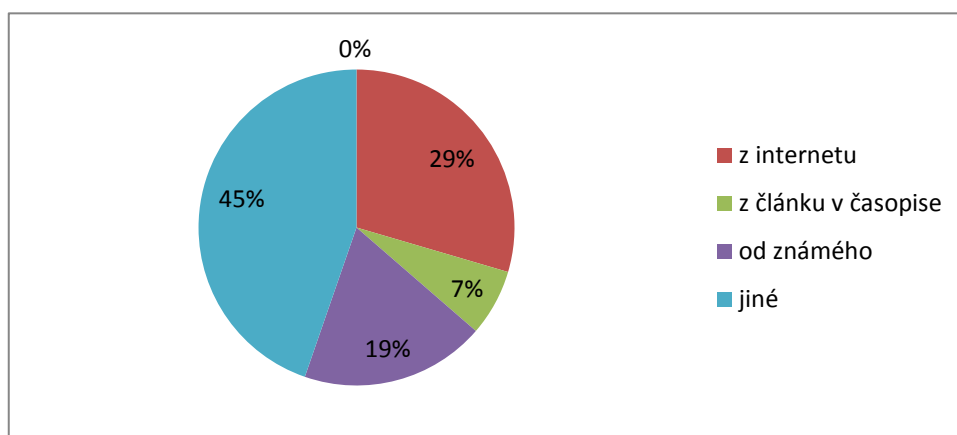
Otázka číslo 10 navazovala na otázku číslo 9 a zjišťovali jsme, zda doma využívají automatizovanou softwarovou rodičovskou ochranu. Z Grafu 10 můžeme vyčíst, že 11% oslovených respondentů odpovědělo „ne, nepoužívám“ (117) a „ano, používám“ odpovědělo 89% účastníků průzkumu (15).

Graf 10: Využíváte doma nějakou automatizovanou softwarovou rodičovskou ochranu?

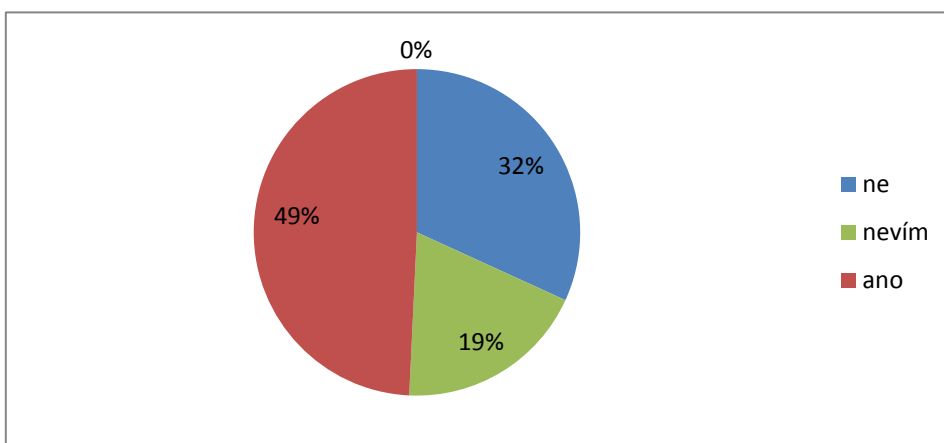
Otázka číslo 11 Touto otázkou jsem se snažila zjistit, kde se o možnostech používání softwarové rodičovské ochrany dozvěděli. Důvodem bylo zjistit, jestli se někdo z rodičů

o možnosti využití softwarové rodičovské ochrany, nedozvěděl od učitelek z mateřské školy, a odkud rodiče nejvíce čerpají. Pro svou budoucí praxi.

Graf 11: Kde jste se o možnostech používání softwarové rodičovské ochrany dozvěděli?

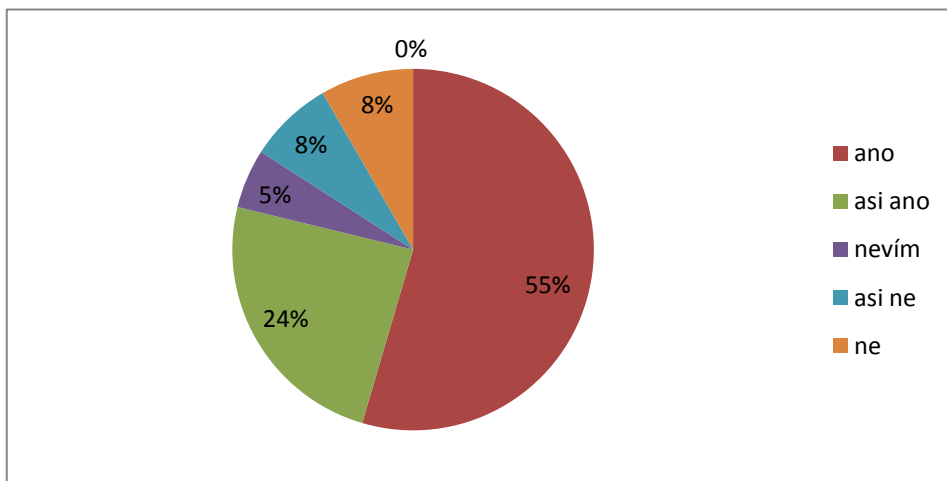
Otázka číslo 12 se zaměřovala na to, zda by rodiče dětí předškolního věku měli zájem o seznámení jejich dětí se základní obsluhou počítače a s desaterem při užívání počítače už mateřské škole. Odpověď „ne“, zvolilo 32% respondentů (42), „nevím“ vybralo 19% respondentů (25) a odpověď „ano“ si zvolilo 49% účastníků průzkumu (65). Viz Graf 12.

Graf 12: Uvítali byste, aby vaše děti, před vstupem do základní školy už v mateřské škole, byly seznámeny se základní obsluhou počítače a s desaterem při užívání počítače?

Otázka číslo 13 byla směřována na postoj rodičů, ohledně informování o nebezpečí, které hrozí na počítači a internetu jejich dětí, v mateřské škole. Rodiče měli možnost výběru z pěti odpovědí. Kladnou odpověď „ano“, zvolilo 55% respondentů (72) a „ani

ano“ zaškrtilo 24% respondentů (32). Pouhých 5% respondentů (7), nebylo definitivně rozhodnuto a odpovědělo „nevím“. 8% odpovídajících (10), zvolilo odpověď „asi ne“ a odpověď „ne“ zvolilo též 8% respondentů (11). Viz Graf 13.

Tabulka 13: Uvítali byste, aby vaše děti byly informovány o nebezpečí, které hrozí na počítači a internetu, v mateřské škole, jako jsou informovány o nebezpečí požáru, aj.?

2.3.2. Rozhovor

Rozhovor patří mezi kvalitativní metodu výzkumu. Pro tuto část výzkumu jsem si zvolila strukturovaný rozhovor, který se vyznačuje tím, že jsou přesně stanoveny otázky a jejich pořadí. „Důsledně strukturovaný rozhovor se přibližuje k dotazníku, od kterého se liší tím, že záznam údajů provádí tazatel.“ (Chrásková, 2007. Str. 182)

Pro rozhovor jsem měla připravených 6 otázek, s tím, že u první, druhé, čtvrté a páté otázky jsem měla další doplňující otázky. Ty jsem pokládala učitelkám mateřských škol. Rozhovor byl nejčastěji veden na jejich pracovišti, s některými učitelkami jsem vedla rozhovor na fakultě. Jako formu záznamu odpovědí, jsem si zvolila zápis do záznamových archů. S těmito texty jsem následně pracovala a vyhodnocovala.

Otázka číslo 1: „Máte v mateřské škole počítač určený pro děti?“

Na tuto otázku odpovědělo všech 20 tázaných učitelek, jednoznačně „ne“. Zeptala jsem se tedy: „Z jakého důvodu nemáte v mateřské škole počítač?“ Viz Tabulka 1

Odpovědi	
„Počítač ve třídě máme, ale používáme ho jen ve spojitosti s interaktivní tabulí.“	2
„Nevím z jakého důvodu. Asi kvůli financím.“	2
„To opravdu nevím, nepřemýšlela jsem o tom.“	8
„Nepovažuji to za důležité. Myslím si, že počítače do mateřské školy nepatří.“	7
„V mateřské škole není čas na počítače. Děti ho podle mě užijí dost.“	1

Tabulka 1: „Z jakého důvodu nemáte v mateřské škole počítač?“

Otázka číslo 2: „Seznamujete děti v mateřské škole s tím, na co si dávat pozor při používání počítače, popřípadě s nástrahami, které přináší?“

„Ano“, odpovědělo 7 učitelek mateřských škol. Zeptala jsem se tedy: „Jak?“ Odpovědi na tuto otázku jsem zaznamenala do Tabulky 2.

Odpovědi	
„V náhodných rozhovorech nebo individuálně.“	3
„Během povídání o technice a bezpečnosti - řízená činnost.“	2
„Za pomoci maňáskového divadla, rozhovorů, her s obrázky.“	1
„Poučuji děti o tom, že mají poslouchat své rodiče a či jiného dospělého, který mu zrovna dovolí být u počítače.“	1

Tabulka 2: „Jak seznamujete děti v mateřské škole s tím, na co si dávat pozor při používání počítače, popřípadě s nástrahami, které přináší?“

„Ne“, odpovědělo 13 učitelek mateřských škol. Na tuto odpověď jsem reagovala otázkou: „Z jakého důvodu?“ Nejčastější odpovědi jsem zaznamenala do Tabulky 3.

Odpovědi	
„Podle mě jsou na to děti ještě malé a předpokládám, že to znají z domova.“	2
„Od toho mají rodiče.“	3
„Jelikož nemáme počítač, nebylo by to názorné. Navíc na to není čas.“	2
„Nepovažuji v mateřské škole (u dětí předškolních dětí) za důležité.“	5
„Máme věkově smíšenou třídu a tříleté děti u počítače...to už vůbec ne. Nedokážu si představit, jak bych to prováděla.“	1

Tabulka 3: „Z jakého důvodu neseznamujete děti v mateřské škole s tím, na co si dávat pozor při používání počítače, popřípadě s nástrahami, které přináší?“

Otázka číslo 3: „V konkretizovaných očekávaných výstupech RVP PV se zmiňuje, že by dítě předškolního věku mělo naučit zacházet s ICT prostředky, tj. získat minimální počítačovou gramotnost (např.: využívat nejzákladnější funkce počítače: zapnout-vypnout, práce s myší, a jednoduchou klávesnicí). Jaký máte názor, co si o tom myslíte?“

Slovní odpovědi učitelek jsem zaznamenala do Tabulky 4. Stejně jako u předchozích tabulek jsem i zde číselně zaznamenala počet podobných odpovědí.

Odpovědi	
„Není nutné, tohle všechno znají z domova. Jsou důležitější činnosti, které by děti v tomto věku měly zvládnout“	5
„V mateřské škole to není potřeba. Stačí to až na základní škole...někde to vyučují už od první třídy.“	1
„Podle mě je potřeba dětem ukázat jiné hodnoty. Počítače jim neutečou.“	3
„Dát dětem základní informace, ano.“	1
„Těžko se s tímto tématem pracuje, není-li třída vybavena potřebným zařízením. My na to nemáme.“	2
„Určitě je to správná myšlenka. Začala bych s tím ale až u předškoláků (6-7 let). Je smutné, že počítač používají už i takhle malé děti. Kdyby to bylo čistě jenom na mě, počítač bych dětem dala až na 2. Stupni ZŠ.“	1
„Základy by dětem měli dát rodiče. Ale je pravda, že ne všechny děti mají doma přístup k počítači a rodiče jsou ochotní dětem náležitě vysvětlit, co a jak se dělá. Takže ano.“	2
„Práce s počítačem je individuální záležitost, myslím si, že dítě má být seznámeno s technickými vymoženostmi dnešní doby, ale MŠ by měla dítě učit životu ve skupině, později společnosti – pravidla soužití, celkové socializaci dítěte, rozvoj řeči, apod.“	1
„Myšlenka je to určitě správná, dítě by se mělo seznamovat s PC již od útlého věku, ale nemělo by se zapomínat, že počítač může dítě i rozvíjet. Není vhodné pro dítě vysedávat X hodin u počítačových her, ale existuje spousta rozvíjících her. Rozvíjejí dětskou představivost, fantazii i znalosti.“	2
„Počítač do mateřské školy nepatří.“	2

Tabulka 4: „Jaký máte názor na to, že by se dítě předškolního věku mělo naučit zacházet s ICT prostředky tj. získat minimální počítačovou gramotnost (např.: využívat nejzákladnější funkce počítače: zapnout-vypnout, práce s myší, s jednoduchou klávesnicí)“, co si o tom myslíte?

Otázka číslo 4: „Dnes už je skoro samozřejmostí, že děti předškolního věku používají počítač. Myslíte si, že by bylo vhodné, aby se děti seznámily s pravidly používání počítače už v mateřské škole?“

„Ano“ odpovědělo 9 učitelek mateřských škola. Dále jsem se jich tedy zeptala: „**Z jakého důvodu?**“ Viz Tabulka 5.

Odpovědi	
„Aby bylo v tomto ohledu gramotné.“	1
„Děti by mohly znát hygienické podmínky (dlouhé a špatné sezení) a vědět, že se jim namáhá zrak (nevhodná vzdálenost). Ukázat jim třeba nějaké programy, kterou jsou pro ně přiměřené.“	1
„Dát dětem pouze doplňující informace, pravidla by měly znát z domova.“	3
„Pokud se správným zásadám naučí již v tomto věku, mají potom jistou výhodu ve věku pozdějším.“	1
„Pouze u 5-6ti letých a individuální formou. Pro ně je to přínosnější...více než pro mladší děti.“	1
„Aby věděly, že počítač není jenom k hrám, ale že se něm dají dělat i jiné užitečnější věci a něco se i naučit.“	1

Tabulka 5: „Za jakého důvodu se domníváte, že by bylo vhodné, aby se děti seznámily s pravidly používání počítače už v mateřské škole?“

„Ne“ na tuto otázku odpovědělo 11 učitelek mateřských škol. Nejčastější odpovědi na mou doplňující otázku: „**Z jakého důvodu?**“ jsou zaznamenány v Tabulce 6.

Odpovědi	
„Děti mají problém s vyjadřováním a komunikací. Počítač kolikrát nahrazuje komunikaci mezi rodiči a dětmi. Jsem proti. Má to být starost rodičů.“	1
„Do mateřské školy tohle nepatří!“	1
„Mateřská škola je poslední místo, kde se děti mohou setkat se světem a poznávat ho přirozeně. Mají si osvojovat jiné činnosti“	4
„S počítačem se mají děti seznamovat až na základní škole. V mateřské škole je to ještě brzo.“	1
„Tohle je věc čistě rodičů!“	4

Tabulka 6: „Z jakého důvodu nepovažujete za vhodné, aby se děti seznamovaly s pravidly používání počítače už v mateřské škole?“

Otázka číslo 5: „Myslíte, že by mateřská škola měla poskytovat rodičům informace o tom, jak správně využívat počítač a jak zajistit, aby trávení času dítětem u počítače, jejich dětem neuškodilo?“

„Ano“ odpovědělo 11 učitelek mateřských škol. Na doplňující otázku: „Co pro to děláte?“ odpověděly takto: viz Tabulka 7.

Odpovědi	
„Nic, napadlo mě to až teď, když jste se mě na to zeptala.“	1
„Dělám pro rodiče besedu na dané téma. Zatím jsem jí měla jenom jednou a někteří rodiče mi za to poděkovali.“	1
„Zmíním se o tom na rodičovských schůzkách a poté nabízím individuální rozhovor.“	3
„Mluvím o tom s rodiči jen tak informativně...když je na některém dítěti znát, že u počítače tráví víc času než je pro něj vhodné.“	3
„Dávám na nástěnky zajímavé články z časopisů (Informatorium školy mateřské, aj.) nebo z odborných publikací.“	3

Tabulka 7: „Co děláte pro informování rodičů o tom, jak správně využívat počítač a jak zajistit, aby trávení času u počítače, jejich dětem neuškodilo?“

„Ne“ odpovědělo 3 učitelek mateřských škol a na všechny dostaly doplňující otázku:

„Z jakého důvodu.“ Nejčastější odpovědi viz Tabulka 8.

Odpovědi	
„K tomu je základní škola, ale pokud se rodič zeptá, odpovím.“	1
„Je to věc rodičů, s tím nemá mateřská škola co dělat.“	5
„Nedokážu si představit, jak to rodičům říkám. Asi by je to ani nezajímalo.“	1
„Rodiče se k těmto informacím staví negativně.“	1

Tabulka 8: „Z jakého důvodu si myslíte, že by mateřská škola (učitelky) neměla poskytovat rodičům informace o tom, jak správně využívat počítač a jak zajistit, aby trávení času dítětem u počítače, jejich dětem neuškodilo?“

Otázka číslo 6: „Znáte desatero pro správné trávení dětí u počítače?“

Na tuto otázku některé učitelky vyjmenovaly všech 10 pravidel a některé nevěděly, o čem je řeč. Byly tu však i učitelky, které se snažily na tato pravidla přijít z hlavy a dokázaly na většinu z nich přijít – považuji je tedy za učitelky, které desatero pro správné trávení dětí u počítače znají. Předpokládám z jejich reakcí a předchozích odpovědí, že o danou problematiku mají zájem.

Desatero pro správné trávení dětí u počítače tedy zná 8 učitelek mateřských škol. Zbýlých 12 učitelek o tomto desateru nikdy neslyšelo nebo ho neznají.

2.4. Vyhodnocení hypotéz

Díky vyhodnocení dotazníků, je možné nyní vyvrátit či potvrdit naše stanovené hypotézy.

Výzkumná otázka č. 1

Mají rodiče dětí předškolního věku informace o možnostech, jak předcházet nebezpečí souvisejícím s používáním počítače?

Hypotéza č. 1

Počítač používají i děti, mladší čtyř let.

Z vyhodnocených otázek číslo 1 a číslo 3, jsem vytvořila Graf 1. Z něho je patrné, že děti mladších 4 let, které počítač používají, je více než těch, kteří ho nepoužívají. Počítač „nepoužívá“ 5 tříletých dětí z celkových 15 dětí. „1x týdně“ používá počítač 6 dětí, „každý den“ pouze 1 dítě a „jiné“ (nepravidelně) 3 děti mladších 4 let. Dalo by se říci, že oproti dětem, kteří jsou starší nežli oni, není příliš velký rozdíl. To je ale pouze domněnka. Pro její posouzení by bylo potřeba jiného výzkumu.

Hypotézu č. 1 mohu tedy potvrdit. Děti mladší čtyř let používají počítače.

Hypotéza č. 2

Už i děti předškolního věku mají doma přístup k internetu.

K vyhodnocení této hypotézy jsem využila otázky číslo 2 „Máte doma připojení k internetu?“ a otázky číslo 4 „Má vaše dítě přístup k internetu?“. Na otázku číslo 2 odpovědělo „ano, máme“ 127 respondentů a „nemáme“ pouhých 5. Z odpovědí na otázku číslo 4 vyšlo, že 48 rodičů odpovědělo, že jejich děti mají přístup k internetu, 32 respondentů odpovědělo, že jejich děti mají přístup k internetu, ale nenavštěvují ho a 52 rodičů zvolilo odpověď „ne, nemá“ přístup k internetu.

Z těchto údajů jsem tedy vyhodnotila, že děti předškolního věku mají doma přístup k internetu, hypotézu č. 2 tedy potvrzují.

Hypotéza č. 3

Rodiče stanovují pravidla pro to, co děti mohou a nemohou dělat při práci na počítači.

K potvrzení či vyvrácení této hypotézy jsem využila otázku číslo 6 „Máte doma nastavená pravidla, ohledně toho, co může či nemůže dítě na počítači dělat?“ a otázku číslo 7 „Trváte na dodržování stanovených pravidel?“. Otázku číslo 7 jsem využila z toho důvodu, že pokud rodiče netrvají na dodržování stanovených pravidel, je tu určitá možnost, že děti tyto pravidla také nedodržují. Na otázku číslo 6, odpovědělo 107 oslovených rodičů, že mají nastavená taková pravidla a pouhých 25 rodičů, ze 132 oslovených odpovědělo, že pravidla o tom, co jejich dítě na počítači smí a nesmí dělat, nemají (Graf 6). U otázky číslo 7 měli rodiče na výběr ze 4 odpovědí s tím, že první „ano, pokaždé“ a druhou „většinou“ považují za jednu odpověď „ano“. Na dodržování pravidel tedy dbá 107 rodičů, v 5 rodinách dodržují pravidla jen někdy a zbylých 20 potvrzují, že taková pravidla nemají (Graf 7).

Ze získaných výsledků mohu tedy hypotézu č. 1 potvrdit. Většina rodičů stanovuje pravidla pro to, co jejich děti mohou a nemohou dělat na počítači a dokonce dbají na dodržování jimi stanovených pravidel.

Hypotéza č. 4

Rodiče určují pravidla pro čas, který tráví dítě předškolního věku u počítače.

Pro tuto hypotézu odpovídá otázka číslo 3 „Jak často vaše dítě používá počítač? (stolní počítač, notebook, tablet...)“ a otázka číslo 5 „Máte doma nastavená pravidla, ohledně času tráveného dítětem u počítače?“ Na otázku číslo 3 mohli rodiče odpovědět buď zaškrtnutím jedné ze čtyř uzavřených odpovědí, nebo využít odpovědi „jiné“ a dopsat skutečnost, která nebyla v nabídce. I když rodiče odpověděli na dotaz, že jejich dítě počítač „nepoužívá“, požadovala jsem odpověď na otázku číslo 5, „zda mají doma nastavená pravidla, ohledně času tráveného dítětem u počítače“. Důvod je takový, že nedokážeme posoudit, zda dítě počítač nepoužívá z důvodu zákazu rodičů, či z vlastního nezájmu o počítač. Z odpovědí, na otázku číslo 3, můžeme usoudit, že děti předškolního věku z větší části počítač využívají. Pouze 29 respondentů ze 132 odpovědělo, že dítě počítač nepoužívá, více v Grafu 3. Z odpovědí na otázku číslo 5, jsme se dozvěděli, že z oslovených 132 respondentů, odpovědělo 88, že mají doma

nastavená pravidla, ohledně času tráveného na počítači. Úzce s touto hypotézou souvisí i otázka číslo 7 „Trváte na dodržování stanovených pravidel?“ stejně jako tomu bylo u předchozí hypotézy.

Výsledek hypotézy č. 2 je tedy následující. Větší část rodičů určuje dětem pravidla pro čas, který mohou trávit u počítače a trvají na jeho dodržování.

Hypotéza č. 5

ICT gramotnost v populaci stoupá, ale rodiče neznají nástroje a postupy, které zajistí, aby se počítač pro dítě stal bezpečným prostředkem.

K této hypotéze náleží devátá otázka „Víte o možnosti nastavení automatizované rodičovské ochrany v operačním systému nebo přídatném softwaru (bezpečnostní balíky)?“ a otázka číslo 10 „Využíváte doma nějakou automatizovanou softwarovou rodičovskou ochranu?“. Z výše vyhodnocených odpovědí na otázku 9, je zřejmé, že většina rodičů ví o nastavení automatické rodičovské ochrany v operačním systému nebo přídatném softwaru a to konkrétně 81 oslovených rodičů (Graf 9). Otázkou číslo deset bylo zjištěno, zda rodiče některou z automatizovaných softwarových rodičovských ochrann využívají. 117 oslovených respondentů odpovědělo „ne, nepoužívám“ a pouhých 15 rodičů tuto možnost využívá.

Hypotézu č. 3 mohu tedy vyvrátit, jelikož větší část rodičů zná nástroje a postupy, které zajistí, aby se počítač pro dítě stal bezpečným prostředkem. Bohužel z 88 rodičů využívá tuto možnost jen 15.

Hypotéza č. 6

Domnívám se, že větší část rodičů, nemá zájem o seznámení dětí se základy používání počítače v mateřské škole.

Z výsledků na otázku číslo 12 (Graf 12) vyplývá, že ze 132 oslovených rodičů o seznámení dětí se základy používání počítače v mateřské škole nemá zájem 42 respondentů. Odpověď „ano“ zvolilo 65 účastníků průzkumu a 25 respondentů odpovědělo „nevím“. Věřím tomu, že pokud by byla těmto rodičům vysvětlena nutnost či výhoda seznámení dětí se základy používání počítače v mateřské škole, přiklonili by se k odpovědi „ano“. I tak je ale odpověď na hypotézu č. 4 jasná.

Většina rodičů (65 popř. +25) má zájem o seznámení dětí se základy používání počítače v mateřské škole. Hypotézu tedy vyvracím.

Hypotéza č. 7

Předpokládám, že rodiče mají zájem o seznamování dětí s desaterem bezpečného trávení u počítače a internetu, v mateřské škole.

Hypotézu č. 7 vyhodnotím z výsledků pro otázku 13 „Uvítali byste, aby vaše děti byly informovány o nebezpečí, které hrozí na počítači a internetu, v mateřské škole, jako jsou informovány o nebezpečí požáru, aj.?“. Rodiče byli možnost výběru z pěti odpovědí (Graf 13). „Ano“ zvolilo 72 rodičů, což byla většina ze 132 vyhodnocených dotazníků. „Nevím“ vybralo 7 rodičů a jisté „ne“ vybralo 11 rodičů. Zbylé dvě odpovědi naznačovaly nejistotu rodičů, zda se mají přiklonit k „ne“ či „ano“. Předpokládám, že kdybych rodičům, kteří odpověděli „nevím“, „asi ano“, „asi ne“, vysvětlila důvody a účel seznamování dětí s desaterem bezpečného trávení u počítače a internetu v mateřské škole, přiklonila by se většina ke kladné odpovědi.

Hypotézu číslo 7 mohu tedy potvrdit. Větší část rodičů má zájem o seznamování dětí s desaterem bezpečného trávení dítěte u počítače a internetu, v mateřské škole.

Výzkumná otázka č. 2

Jaký názor mají na používání počítače dítětem předškolního věku učitelky/é mateřských škol?

Hypotéza č. 1

Učitelky mateřských škol nepovažují za vhodné, aby se děti předškolního věku učily používat počítače, tj. aby děti získaly základní ICT gramotnost.

Pro vyhodnocení této hypotézy jsem využila odpovědí na otázku číslo 3 „V konkretizovaných očekávaných výstupech RVP PV se zmiňuje, že by se dítě předškolního věku mělo naučit zacházet s ICT prostředky tj. získat minimální počítačovou gramotnost (např.: využívat nejzákladnější funkce počítače: zapnout-vypnout, práce s myší, s jednoduchou klávesnicí). Jaký máte na to názor, co si o tom myslíte?“. Na základě odpovědí, viz Tabulka 4, je zřejmé, že většina učitelek mateřských škol nepovažuje za vhodné, aby se předškolní děti seznamovaly se základy používání počítače. Považují to v tomto období za nepotřebné a ze své praxe usuzují, že

je potřeba, věnovat se dětem v jiných oblastech (komunikace, prosociální chování, nastavování správných hodnot...), jelikož počítačům se doma věnují až dost. Našly se sice i učitelky, které se k tomuto tématu stavěly více přívětivě, ale negativní názory se objevovaly více.

Hypotézu č. 1 tedy potvrzují, učitelky mateřských škol nepovažují za vhodné, aby se děti předškolního věku učily používat počítače, tj. aby děti získaly základní ICT gramotnost.

Hypotéza č. 2

Učitelky mateřských škol nepovažují za důležité, seznamovat děti se zásadami bezpečného trávení dětí u počítače.

K potvrzení či vyvrácení hypotézy č. 2, mi pomohly odpovědi na otázku číslo 4 „Dnes už je skoro samozřejmostí, že děti předškolního věku používají počítač. Myslíte si, že by bylo vhodné, aby se děti seznámily s pravidly používání počítače už v mateřské škole?“. V Tabulce 5 a 6, jsou zaznamenány nejčastější odpovědi. 9 učitelek považuje za přínosné, seznámit děti s pravidly používání počítače, ale pouze děti před nástupem do základní školy (předškoláky). Hlavní důraz však kladou na rodiče. 11 učitelek vidí v informování dětí o těchto zásadách v mateřské škole za zbytečnou a nedůležitou. Považují to za úkol rodičů.

Z důvodu, že bylo v mém výzkumném vzorku více učitelek proti seznamování dětí se zásadami bezpečného trávení času u počítače, potvrzují hypotézu č. 2, učitelky mateřských škol nepovažují za důležité, seznamovat děti se zásadami bezpečného trávení dětí u počítače.

Hypotéza č. 3

Učitelé neznají vhodná pravidla (desatero) pro používání počítačů dětmi předškolního věku.

Pro vyhodnocení hypotézy č. 3 jsem využila odpovědi na otázku číslo 6. Z dvaceti oslovených učitelek zná desatero pro používání počítačů dětmi předškolního věku 8 a zbylých 12 učitelek taková pravidla neznají.

Jelikož je více učitelek, neznajících desatero pro bezpečné používání počítačů, než učitelek, které tato pravidla znají, tuto hypotézu potvrzují.

Učitelé mateřských škol neznají vhodná pravidla (desatero) pro používání počítačů dětmi předškolního věku.

Hypotéza č. 4

V mateřských školách nemají potřebné technické vybavení k seznámení dětí s počítači.

Hypotézu č. 4 jsem vyhodnotila z Tabulky 1, v které jsou zaznamenány nejčastější odpovědi. Všechny 20 učitelek odpovědělo, že v mateřské škole nemají počítač pro děti. Důvody jsou některým učitelkám neznámé, či je to finančně náročné. V některých mateřských školách, však počítače nechtějí z důvodů čistě názorových.

Hypotézu č. 4 tedy také potvrzuji. V mateřských školách nemají potřebné technické vybavení k seznámení dětí s počítači.

Hypotéza č. 5

Učitelé mateřských škol nepovažují za důležité a ani za svou povinnost, aby informovali rodiče o možnostech, jak nechat dítě pracovat na počítači, aniž by mu něco hrozilo.

Z odpovědí na otázku číslo 5 „Myslíte si, že by mateřská škola měla poskytovat rodičům informace o tom, jak správně využívat počítač a jak zajistit, aby trávení času dítětem u počítače, jejich dětem neuškodilo?“, která náleží této hypotéze, vyšlo najevo následující: viz Tabulka 7 a Tabulka 8.

Učitelky, které jsou pro to, aby informovaly rodiče o možnostech, jak nejlépe chránit jejich dítě při používání počítače, je z dvaceti 10. 9 učitelek nebere za svou povinnost informovat rodiče o takových věcech a 1 učitelka odpověděla: „Nevím, je to jak dávat rodičům návod na to, jak často mohou děti sledovat televizi. Ale asi by tyto informace mateřská škola mohla poskytovat.“

Jelikož jsem s některými učitelkami diskutovala na dané téma i po výzkumném rozhovoru, věřím, že alespoň polovina z těch, které nepovažují informovat rodiče o těchto možnostech, by změnila názor. I tak, mohu hypotézu č. 5 vyvrátit. Učitelé mateřských škol informují rodiče o možnostech, jak chránit jejich dítě před nebezpečím, vyplývajícím z používání počítače.

Závěr

Cílem bakalářské práce, bylo zorientovat se v dané problematice a zjistit názory nebo znalosti rodičů předškolních dětí a učitelek mateřských škol, na používání počítačů dětmi předškolního věku.

Předpokladem praktické části práce bylo seznámení se potřebnou teorií tj. věkově vymezit dítě předškolního věku a následně ho charakterizovat; pro problematiku používání počítače dítětem předškolního věku jsem považovala za důležité, charakterizovat funkce dvou, pro dítě nejdůležitějších, institucí – rodiny a mateřské školy. Dále jsem se konkrétněji věnovala tématu z pohledu mateřských škol a shrnula výhody a nevýhody používání počítačů a internetu dětmi předškolního věku. Důležitým tématem jsou v této souvislosti nejen hygienické podmínky při používání počítače dítětem, ale i bezpečnostní pravidla při práci s počítačem.

Na základě analýzy, při které jsem čerpala jak z tištěných publikací, tak z informací z vybraných internetových zdrojů, mohu konstatovat, že se o seznamování se základy používání počítačů v mateřských školách mluví většinou kladně. Budou-li děti seznamovány se základním používáním počítačů, je zapotřebí děti vést nejen ke správným hygienickým návykům, ale i pravidlům pro bezpečnost.

Výzkum, který jsem provedla metodou dotazníku u rodičů předškolních dětí a metodou rozhovoru s učitelkami mateřských škol, přinesl zajímavé výsledky, které jsem dále analyzovala a dospěla jsem k následujícím závěrům:

Z hlediska oslovených rodičů vyplývá, že děti předškolního věku počítač a internet používají a to dokonce i děti, které jsou mladší než čtyři roky. Většina rodičů určuje svým dětem pravidla pro používání počítače a trvá na jejich dodržování. Co se týká bezpečného trávení dětí na internetu, rodiče vědí o možnostech nastavení softwarové rodičovské ochrany popřípadě o jiných možnostech zabezpečení, ale málo kteří rodiče jivyužívají.

Za optimistické zjištění považuji, že většina oslovených rodičů má zájem o seznamování svých dětí se základy bezpečného používání počítače již v mateřské škole.

Z odpovědí učitelek mateřských škol, je patrné, že většina z nich nepovažuje za vhodné a prospěšné, seznamování předškolních dětí se základy používání počítače, a to dokonce ani se základními bezpečnostními pravidly.

Zjištěné informace poukazují mimo jiné na nedostatečné vybavení mateřských škol potřebnými technickými prostředky. Pedagogové nemají často potřebné znalosti pro seznamování dětí s bezpečnostními a hygienickými normami.

Významný rozpor ve výuce dětí základům používání počítačů, vidím mezi názorem rodičů a učitelek MŠ. Jak docílit spokojenosti obou stran a jejich názorové sjednocení?

Domnívám se, že kdyby byli pedagogové mateřských škol informačně gramotní tj. teoreticky a prakticky seznámeni s počítačem, s metodami jeho vhodného používání dětmi, s bezpečností dětí při práci s počítačem, byli by tomuto tématu více otevření. Proto je jedním z úkolů mně jako budoucí učitelky motivovat své kolegyně v praxi se všemi pozitivy a negativy této problematiky.

Dříve jsem si nebyla zcela jistá, zda by měly děti v raném věku počítače vůbec používat. Nyní si uvědomuji, že se nelze vyhnout technickému pokroku a že děti do styku s počítačem přicházejí a nelze trpět zbytečnými předsudky o opaku. Je zapotřebí hledat rovnováhu mezi potřebami a úměrností společenských požadavků. Ta nastane tehdy, pokud nebudeme lhostejní k potřebám dětí a budeme se snažit jim porozumět ve všech ohledech v patřičných konsekvencích. Je nutné si ale uvědomit, že využívání počítače je pouze jeden z dílků výchovy a vzdělávání předškolních dětí.

Literatura a informační zdroje

- [1] AVG. Chraňte své děti online: AVG FamilySafety. In: *Www.avg.com* [online]. 2013 [cit. 2013-04-08]. Dostupné z: <http://www.avg.com/cz-cs/avg-family-safety>
- [2] BEDNÁŘOVÁ, Jiřina a Vlasta ŠMARDOVÁ. *Diagnostika dítěte předškolního věku*. 1. vyd. Brno: ComputerPress, 2007. ISBN 978-80-251-1829-0.
- [3] CEBE, Jan a JIRÁK. [Http://www.rrtv.cz/cz/](http://www.rrtv.cz/cz/). In: *Stav mediální gramotnosti v ČR: Výzkum úrovně mediální gramotnosti obyvatelstva do 15 let* [online]. 2011 [cit. 2013-04-21]. Dostupné z: <http://www.rrtv.cz/cz/static/prehledy/medialni-gramotnost/vysledky-studie-do-15.pdf>
- [4] DLOUHÁ, B. a Z. FENCLOVÁ. A KOL. *Prevence v pracovním lékařství*. Praha: GEOPRINT LIBEREC, 2010. ISBN 978-80-7071-315-0.
- [5] ECKERKOVÁ, Lenka a Daniel DOČEKAL. *Bezpečnost dětí na internetu*. 1. vyd. Brno: ComputerPress, 2013. ISBN 978-80-251-3804-5.
- [6] EDWARDS, Laurie. [Http://www.education.com](http://www.education.com). In: *Computers in Preschool: Hurting or Helping?* [online]. 2013 [cit. 2013-04-21]. Dostupné z: <http://www.education.com/magazine/article/preschoolers-computers-bottom-line/>.
- [7] ESET. ESET Smart Security 6. In: *Www.eset.cz* [online]. 2013 [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: Komplexní internetová ochrana
- [8] FINDAHL, Olle. Preschoolers and the Internet: Will children start to use the Internet when they start walking?. In: [Http://www2.lse.ac.uk](http://www2.lse.ac.uk) [online]. 2009 [cit. 2013-04-28]. Dostupné z: <http://www2.lse.ac.uk/media@lse/research/EUKidsOnline/EU%20Kids%20I/Conference%20Papers%20and%20abstracts/Emerging%20Issues/Findahl.pdf>
- [9] FIREFOX. Rodičovská kontrola. In: *Support.mozilla.org* [online]. [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <https://support.mozilla.org/cs/kb/Rodi%C4%8Dovsk%C3%A1%20kontrola>

- [10] JIŘIČKA, Jan. [Www.http://zpravy.idnes.cz](http://zpravy.idnes.cz). In: *Česko zbrojí na hackery. Nástrahy webu mají znát i nejmenší děti* [online]. 2013 [cit. 2013-04-21]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/rozhovor-o-kyberneticke-bezpecnosti-dsw-/domaci.aspx?c=A130226_140102_domaci_jj
- [11] KEYZLAROVÁ, Eva. [Www.spomocnik.cz](http://www.spomocnik.cz). In: Děti se batolí k počítačům [online]. 2007 [cit. 2013-04-23]. Dostupné z: http://www.spomocnik.cz/index.php?id_document=2124
- [12] *Konkretizované očekávané výstupy RVP PV* [Materiál pro PV, č.j. MŠMT 9482/2012-22] [online] Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2012 [cit. 2013-04-21] Dostupné z WWW: <http://www.msmt.cz/file/21827>
- [13] KUBEŠ, Radek. [Www.technet.idnes.cz](http://www.technet.idnes.cz). Ohlídejte děti před nástrahami internetu pomocí šikovných programů [online]. 2011 [cit. 2013-04-20]. Dostupné z: http://technet.idnes.cz/ohlidajte-deti-pred-nastrahami-internetu-pomoci-sikovnych-programu-1gh-/software.aspx?c=A111014_112912_software_nyv
- [14] LANGMEIER a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1284-9.
- [15] LANGMEIER, Josef a KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 3. přeprac. a dopl. vyd. Praha: Grada, 1998. ISBN 80-7169-195-X.
- [16] LAVIČKA, Ondřej. Dětské myši a klávesnice Easy Line - barvy a obrázky místo nudných tlačítek Zdroj: http://technet.idnes.cz/detske-mysi-a-klavesnice-easy-line-barvy-a-obrazky-misto-nudnych-tlacitek-117-/hardware.aspx?c=A021003_5162840_hardware. In: *Technet.idnes.cz* [online]. 2002 [cit. 2013-04-20]. Dostupné z: http://technet.idnes.cz/detske-mysi-a-klavesnice-easy-line-barvy-a-obrazky-misto-nudnych-tlacitek-117-/hardware.aspx?c=A021003_5162840_hardware
- [17] MARIE, Vágnerová. *Vývojová psychologie*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1.
- [18] MEDIARESEARCH. LSS děti - výzkum životního stylu dětí. In: [Www.ato.cz](http://www.ato.cz) [online]. 2009 [cit. 2013-04-28].

- [19] MERTIN, Václav a Ilona GILLERNOVÁ. *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. 2. rozš. a přeprac. vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-627-8.
- [20] MIDDLETON. *Physical activity over the life course and its association with cognitive performance and impairment in old age*. In: [Http://www.ncbi.nlm.nih.gov](http://www.ncbi.nlm.nih.gov)[online]. 2010 [cit. 2013-04-20]. Dostupné z: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/20609030>
- [21] MORAVCOVÁ, Dana. Počítače v mateřských školách. *Učitelství noviny*. 2003, roč. 106, č. 31.
- [22] NAVRÁTIL, Pavel. *S počítačem na základní škole*. 4. vyd. Kralice na Hané: Computer Media, 2010. ISBN 978-80-7402-068-1.
- [23] NEŠPOR, Karel. *Jak přežít počítač*. 1. vyd. Olomouc: Computer Media, 2011. ISBN 978-80-7402-069-8.
- [24] PŘÍHODA, Václav. *Ontogeneze lidské psychiky: Vývoj člověka do 15 let*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1963.
- [25] *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. 1. vydání. [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2006 [cit. 2013-04-21]. Dostupné z WWW: <http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVP_PV-2004.pdf>. ISBN 80-87000-00-5.
- [26] ŘÍČAN, Pavel a Drahomíra PITHARTOVÁ. *Krotíme obrazovku: Jak vést děti k rozumnému užívání médií*. 1. vyd. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-084-7.
- [27] ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie osobnosti: Obor v pohybu*. 5. rozš. vyd. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1174-4.
- [28] SEZNAM.CZ. [Http://www.bezpecnyinternet.cz/](http://www.bezpecnyinternet.cz/). [online]. [cit. 2013-04-05]. Dostupné z: www.bezpecnyinternet.cz
- [29] SMOLÍKOVÁ, Kateřina. A KOL. *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2004. ISBN 80-87000-00-5.
- [30] SRB, Laduslav a Jaroslava SYROVÁTKOVÁ. *Duševní vývoj a výchova od narození do dospělosti*. 2. upr. vyd. Praha: SZdN, 1969.

- [31] *Statistická ročenka České republiky 2012*. 1. vyd. Praha: Český statistický úřad, 2012. ISBN 978-80-250-2253-5.
- [32] SWING, Edward L. Television and Video Game Exposure and the Development of Attention Problem. In: [Http://pediatrics.aappublications.org](http://pediatrics.aappublications.org) [online]. 2010 [cit. 2013-04-28]. Dostupné z: <http://pediatrics.aappublications.org/content/126/2/214.abstract>
- [33] ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. A KOL. *Přehled vývojové psychologie*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2008. ISBN 978-80-244-2141-4.
- [34] URBAN, Jiří. [Www.msmt.cz](http://www.msmt.cz). KOLEKTIV AUTORŮ. *Desatero pro rodiče.docx* [online]. Desatero pro rodiče. docx [online]. Praha: MŠMT ČR, 2012. MŠMT ČR, 2012, 2012-04-18 [cit. 2013-04-20]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/21828>
- [35] VÝROST, J., SLAMĚNÍK, I. *Aplikovaná sociální psychologie*. Portál, Praha, 1998, 383 s.
- [36] WINDOWS. Nastavení rodičovské kontroly. In: [Http://windows.microsoft.com](http://windows.microsoft.com) [online]. 2013 [cit. 2013-04-30]. Dostupné z: <http://windows.microsoft.com/cs-cz/windows-vista/set-up-parental-controls>
- [37] ZEMANOVÁ, Petra a Zuzana RUČKOVÁ. A KOL. *Jak si zachovat zdraví u počítače*. 1. vyd. Praha 4: ComputerPress, 2001. ISBN 80-7226-546-6.
- [38] ZEVENBERGEN, Robyn a Helen LOGAN. Computer use by preschool children: Rethinking practice as digital natives come to preschool. In: [Www.earlychildhoodaustralia.org.au](http://www.earlychildhoodaustralia.org.au) [online]. 2008 [cit. 2013-04-28]. Dostupné z: http://www.earlychildhoodaustralia.org.au/australian_journal_of_early_childhood/ajec_index_abstracts/computer_use_by_preschool_children.html

Přílohy

Příloha 1

Dotazník pro rodiče

Dobrý den,

jsem studentka Karlovy univerzity a píši bakalářskou práci na téma Používání počítače dítětem předškolního věku. Prosím Vás o vyplnění dotazníku, který se týká používání počítačů předškolními dětmi. Pokud máte v rodině dítě ve věku 3-7 let a máte doma počítač, nebo má dítě přístup k počítači, je dotazník určený právě pro Vás. Jako poděkování za Vaši spolupráci, nabízím zveřejnění výsledků celkového šetření v mateřské škole, ve které jste dostali tento dotazník. Dotazník je naprosto anonymní.

Předem Vám děkuji za spolupráci.

Jana Havlíková

Ke každé otázce vyberte právě jednu odpověď a označte ji zaškrtnutím políčka.

1. Jaký je věk vašeho dítěte?

3-4 roky	☐
4-5 let	☐
5-6 let	☐
6-7 let	☐

2. Máte připojení k internetu?

ano, máme	☐
ne, nemáme	☐

3. Jak často vaše dítě používá počítač? (stolní počítač, notebook, tablet...)

mé dítě počítač nepoužívá	☐
používá ho 1 krát týdně	☐
používá ho víckrát za týden	☐
používá ho každý den	☐
jiné _____	☐

4. Má vaše dítě přístup k internetu?
- ano, má
- ano, ale nenavštěvuje ho
- ne, nemá
5. Máte doma určená pravidla, ohledně času tráveného dítětem u počítače?
- ano, máme
- ne, nemáme
6. Máte doma nastavená pravidla, ohledně toho, co může či nemůže dítě na počítači dělat?
- ano, máme
- ne, nemáme
7. Trváte na dodržování stanovaných pravidel?
- ano, pokaždé
- většinou
- někdy
- nemáme taková pravidla
8. Používá dítě počítač za spolupráce dospělého?
- ano, celou dobu
- ano, většinu času
- ano, ale jen polovinu času
- ano, ale méně než polovinu času
- ne
9. Víte o možnosti nastavení automatizované rodičovské ochrany v operačním systému nebo přídatném softwaru (bezpečnostní balíky)?
- ne, neznám
- ano, znám
10. Využíváte doma nějakou automatizovanou softwarovou rodičovskou ochranu?
- ne, nepoužívám
- ano, používám
11. Kde jste se o možnostech používání softwarové rodičovské ochrany dozvěděli?
- z internetu
- z článku v časopise
- od učitelky v MŠ
- jiné _____

12. Uvítali byste, aby vaše děti, před vstupem do základní školy užívaly v mateřské škole, byly seznámeny se základní obsluhou počítače a s desaterem při užívání počítače?

- ne
- nevím
- ano

13. Uvítali byste, aby vaše děti byly informovány o nebezpečí, které hrozí na počítači a internetu, v mateřské škole, jako jsou informovány o nebezpečí požáru, aj.?

- ano
- asi ano
- nevím
- asi ne
- ne

Příloha 2

Záznamový arch pro rozhovor

1. Máte v mateřské škole počítač pro děti?

Ano - Co Vás vedlo k tomu, dát do mateřské školy počítač?

Ne - Z jakého důvodu nemáte počítač v mateřské škole?

2. Seznamujete děti v mateřské škole s tím, na co si dávat pozor při používání počítače, popřípadě s nástrahami, které přináší?

Ano - Jak?

Ne - Z jakého důvodu?

3. V konkretizovaných očekávaných výstupech RVP PV se zmiňuje, že by se dítě předškolního věku mělo naučit zacházet s ICT prostředky tj. získat minimální počítačovou gramotnost (např. využívat nejzákladnější funkce počítače: zapnout–vypnout, práce s myší, s jednoduchou klávesnicí).

Jaký máte názor, co si o tom myslíte?

4. Dnes už je skoro samozřejmostí, že děti předškolního věku používají počítač. Myslíte si, že by bylo vhodné, aby se děti seznámily s pravidly používání počítače už v mateřské škole?

Ano - Z jakého důvodu?

Ne - Z jakého důvodu?

5. Myslíte, že by mateřská škola měla poskytovat rodičům informace o tom, jak správně využívat počítač a jak zajistit, aby trávení času dítětem u počítače, jejich dětem neškodilo?

Ano – Děláte něco pro to?

Ne - Z jakého důvodu?

6. Znáte desatero pro správné trávení dětí u počítače?